Program PODRŠKA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA U SRBIJI U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

60 godina
Stalne konferencije gradova i opština
Saveza gradova i opština Srbije

Vodič za poslovne savete

Analiza funkcionalnosti poslovnih saveta odnosno drugih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou sa preporukama

Stalna konferencija gradova i opština
Savez gradova i opština Srbije

SWEDEN

Swedish Association of Local Authorities and Regions

Vodič za poslovne savete

Analiza funkcionalnosti poslovnih saveta odnosno drugih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou sa preporukama

1. UVOD 5

2. PRAVNI OKVIR ZA RAD POSLOVNIH SAVETA ODNOSNO DRUGIH OBLIKA INSTITUCIONALIZOVANE SARADNJE SA PRIVATNIM SEKTOROM NA LOKALNOM NIVOU 7

2.1. Nadležnosti jedinica lokalne samouprave u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja kao pravni osnov za osnivanje i rad različitih institucionalnih oblika saradnje jedinica lokalne samouprave sa poslovnom zajednicom – Zakon o lokalnoj samoupravi 8

2.2. Savet za zapošljavanje – Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti 10

2.3. Socijalno-ekonomski savet – Zakon o socijalno-ekonomskom savetu 12

2.4. Privredne komore – Zakon o privrednim komorama 13

3. POSTOJEĆI MODELI SARADNJE SA PRIVATNIM SEKTOROM NA LOKALNOM NIVOU 18

3.1. Model Statuta jedinice lokalne samouprave Stalne konferencije gradova i opština 18

3.1.1. Uvod 18

3.1.2. Koraci za formiranje poslovnog saveta 18

3.1.3. Nadležnosti 20

3.2. Sertifikacija opština sa povoljnim poslovnim okruženjem 20

4. ISTRAŽIVANJE FUNKCIONALNOSTI POSLOVNIH SAVETA, ODNOSNO DRUGIH OBLIKA INSTITUCIONALIZOVANE SARADNJE SA PRIVATNIM SEKTOROM NA LOKALNOM NIVOU 22

4.1. Lokalni ekonomski razvoj – institucionalni kapacitet 22

4.2. Poslovno okruženje – saradnja sa poslovnom zajednicom 25

4.2.1. Lokalni socijalno-ekonomski savet 25

4.2.2. Lokalni Savet za zapošljavanje 29

4.2.3. Lokalni privredni / privredno-ekonomski / poslovni savet 33

5. KOMUNIKACIJA I MEHANIZMI SARADNJE SA POSLOVNOM ZAJEDNICOM NA LOKALNOM NIVOU (MOGUĆI OBLICI KOMUNIKACIJE I SARADNJE SA PRIVATNIM SEKTOROM) 44

5.1. Formalna komunikacija 46

5.2. Neformalna direktna komunikacija 48

6. PREDLOG INSTITUCIONALNIH MODELA I NADLEŽNOSTI POSLOVNOG SAVETA 50

6.1. Koraci prilikom formiranja poslovnog saveta 51

6.1.1. Predlog strukture poslovnog saveta kod malih opština – do 20.000 stanovnika 53

6.1.2. Predlog strukture poslovnog saveta kod srednjih opština – od 20.000 do 80.000 stanovnika 54

6.1.3. Predlog strukture poslovnog saveta kod gradova i velikih opština – više od 80.000 stanovnika 55

7. AMBIJENT ZA USPOSTAVLJANJE SARADNJE IZMEĐU LOKALNE SAMOUPRAVE I LOKALNE POSLOVNE ZAJEDNICE 57

7.1. Akteri institucionalne saradnje na lokalnom nivou – stanje i izazovi u Srbiji 57

7.2. Primeri saradnje sa privredom na lokalnom nivou u Srbiji 60

7.2.1. Primeri aktivnosti socijalno-ekonomskih saveta u Srbiji 60

7.2.2. Primeri aktivnosti lokalnih saveta za zapošljavanje u Srbiji 62

7.2.3. Primeri aktivnosti lokalnih saveta za zapošljavanje u Srbiji 63

7.2.4. Primeri različitih oblika institucionalne saradnje sa privredom na lokalnom nivou u Srbiji (pored poslovnih saveta, socijalno-ekonomskih saveta i lokalnih saveta za zapošljavanje) 64

7.3. Oblici saradnje sa privredom na lokalnom nivou u svetu – modeli, institucije i njihova uloga 69

1. Uvod

Iako je podsticanje lokalnog ekonomskog razvoja relativno nova nadležnost gradova i opština, uvedena Zakonom o lokalnoj samoupravi, gradovi i opštine se već izvesno vreme bave aktivnostima koje su u funkciji podsticanja lokalnog ekonomskog razvoja. Ove aktivnosti se obavljaju ne samo u okviru kancelarija za lokalni ekonomski razvoj (tačnije, organizacionih jedinica gradske, odnosno opštinske uprave koji u svom delokrugu imaju poslove lokalnog ekonomskog razvoja) već se njima bave i drugi organi i tela u okviru organizacione strukture lokalne samouprave (na primer, član gradskog ili opštinskog veća koji je zadužen za privredne delatnosti, Savet / Odbor Skupštine opštine za privredu, Komisija za strateško planiranje, Komisija za planiranje kapitalnih investicija, Savet za zapošljavanje, socijalno-ekonomski savet itd.).

Predstavnici privrede u lokalnoj samoupravi imaju priliku da se izjasne o pojedinim aspektima lokalnog ekonomskog razvoja u nekim od ovih foruma; na primer, u lokalnim savetima za zapošljavanje okupljeni su predstavnici lokalne samouprave, Nacionalne službe za zapošljavanje, privatni preduzetnici, predstavnici Centra za socijalni rad, predstavnici reprezentativnih sindikata i nevladinih organizacija. Međutim, imajući u vidu da su ovi forumi (saveti, odbori, komisije) osnovani u cilju uspostavljanja ili što boljeg funkcionisanja samo jednog dela lokalnog privrednog okvira (zapošljavanja, obrazovanja, definisanja i praćenja strategije razvoja), uloga predstavnika privrede svodi se samo na formulisanje predloga i inicijativa i praćenje već usvojenih mera koje se odnose na jednu usko specifičnu oblast. U tom smislu, oni nemaju uvek motivaciju i duže izraženi interes da učestvuju i daju suštinski doprinos radu ovih tela.

U okviru Komponente 4 – Unapređenje poslovne klime na lokalnom nivou kao dela Programa „Podrška lokalnim samoupravama u Srbiji u procesu evropskih integracija“, koji sprovodi SKGO uz podršku švedske Agencije za međunarodnu razvojnu saradnju (Sida), SKGO je pristupio izradi Analize funkcionalnosti poslovnih saveta odnosno drugih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou, iz koje je proistekao predlog metodologije rada poslovnih saveta i modela saradnje sa privatnim sektorom radi njenog unapređenja i postizanja merljivih rezultata. Nakon prezentacije rezultata i razmatranja predložene metodologije sa relevantnim zainteresovanim stranama, rezultat analize je izrada ovog *Vodiča za poslovne savete*.

U ovom *Vodiču za poslovne savete*, u drugom poglavlju dat je pregled pravnog okvira koji definiše zakone koji određuju institucije koje je potrebno osnovati na lokalnom nivou i njihove funkcije, kao i funkcije jedinica lokalne samouprave koje daju obavezu uspostavljanja saradnje sa privredom na lokalnom nivou. U trećem i četvrtom poglavlju dat je pregled postojećih modela na čijoj bazi su formirani poslovni saveti u Srbiji i prezentovani rezultati istraživanja sprovedenog u vezi s ispitivanjima postojanja i funkcionalnosti poslovnih saveta i ostalih institucionalnih oblika saradnje sa privredom na lokalnom nivou – lokalnih socijalno-ekonomskih saveta i lokalnih saveta za zapošljavanje. Na kraju četvrtog poglavlja, na bazi rezultata istraživanja, date su preporuke za unapređenje funkcionalnosti.

U skladu sa analizom pravnog okvira za saradnju sa privredom na lokalnom nivou, postojećih modela i rezultata i preporuka sprovedenog istraživanja o funkcionalnosti različitih institucionalnih oblika saradnje sa privredom na lokalnom nivou, u petom i šestom poglavlju dat je pregled mogućih modela komunikacije i saradnje sa privredom na lokalnom nivou i predloženi su model i nadležnosti poslovnih saveta, kao i njihova struktura u zavisnosti od veličine jedinice lokalne samouprave. U poslednjem, sedmom, poglavlju predstavljena su dva moguća i najčešća modela saradnje sa privredom na lokalnom nivou u svetu: komorski sistem kao mehanizam saradnje na lokalnom nivou i direktna saradnja jedinica lokalne samouprave sa lokalnom poslovnom zajednicom, uz moguće perspektive primene ovih modela u Srbiji.

2. Pravni okvir za rad poslovnih saveta odnosno drugih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou

Zakonom o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/2007) definisane su nadležnosti lokalne samouprave i u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja, čime je stvorena zakonska osnova da jedinice lokalne samouprave aktivno sarađuju sa privredom radi sprovođenja navedenih nadležnosti. Navedenim zakonom, međutim, nije definisana obaveza niti je uređen način institucionalizacije saradnje, iako je drugim propisima predviđeno osnivanje različitih institucionalnih mehanizama saradnje jedinice lokalne samouprave i privrede.

Naime, osnivanje, nadležnosti i način rada različitih institucionalnih oblika saradnje jedinica lokalne samouprave sa privredom definisani su Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS“, br. 36/2009 i 88/2010), Zakonom o socijalno-ekonomskom savetu („Službeni glasnik RS“, br. 125/2004) i Zakonom o privrednim komorama („Službeni glasnik RS“, br. 65/2001, 36/2009 i 99/2011 – dr. zakon).

Takođe, nekoliko donatorskih razvojnih programa i razvojnih institucija promovisalo je različite modele institucionalne saradnje jedinice lokalne samouprave i privrede. Tako je USAID (Američka agencija za međunarodni razvoj) preko programa MEGA (*Municipal Economic Growth Activity*) promovisala formiranje kancelarija za lokalni ekonomski razvoj u okviru uprava jedinica lokalne samouprave, kao dela administracije koji će se, pored ostalog, baviti saradnjom sa lokalnom poslovnom zajednicom. Osnivanje i rad kancelarija za lokalni ekonomski razvoj u Srbiji podržavali su i GTZ, UNDP i drugi. Isti programi su preporučivali i promovisali i osnivanje privredno-ekonomskih (poslovnih) saveta, koji su predstavljali savetodavna tela čiji je zadatak uspostavljanje dijaloga i aktivno uključivanje lokalne poslovne zajednice u kreiranje i sprovođenje politike lokalnog ekonomskog razvoja.

Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj (NALED) pokrenula je proces sertifikacije lokalnih samouprava sa povoljnim poslovnim okruženjem, kojim je u okviru definisanih kriterijuma postojanje kancelarija za lokalni ekonomski razvoj i privredno-ekonomskih (poslovnih) saveta bila obaveza jedinica lokalne samouprave, što je u velikoj meri navelo one koje su u ovom procesu učestvovale da kreiraju i ovaj mehanizam institucionalne saradnje.

U vezi sa pravnim okvirom za uspostavljanje institucionalnih mehanizama saradnje između jedinica lokalne samouprave i privrede mora se imati u vidu i Zakon o privrednim komorama („Službeni glasnik RS“, br. 65/2001, 36/2009 i 99/2011 – dr. zakon), posebno uzimajući u obzir promene u „komorskom sistemu“ u Republici Srbiji i ukidanje obaveze članstva svih privrednih društava u privrednim komorama.

2.1. Nadležnosti jedinica lokalne samouprave u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja kao pravni osnov za osnivanje i rad različitih institucionalnih oblika saradnje jedinica lokalne samouprave sa poslovnom zajednicom – Zakon o lokalnoj samoupravi

Članom 20. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/2007) definisane su nadležnosti lokalne samouprave:

Opština, preko svojih organa, u skladu s Ustavom i zakonom:

- donosi programe razvoja;
- donosi urbanističke planove;
- donosi budžet i završni račun;
- utvrđuje stope izvornih prihoda opštine i način i merila za određivanje visine lokalnih taksa i naknada;
- uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti (prečišćavanje i distribucija vode, prečišćavanje i odvođenje atmosferskih i otpadnih voda, proizvodnja i snabdevanje parom i toplom vodom, linijski gradski i prigradski prevoz putnika u drumskom saobraćaju, održavanje čistoće u gradovima i naseljima, održavanje deponija, uređivanje, održavanje i korišćenje pijaca, parkova, zelenih, rekreacionih i drugih javnih površina, javnih parkirališta, javna rasveta, uređivanje i održavanje grobalja i sahranjivanje i dr.), kao i organizacione, materijalne i druge uslove za njihovo obavljanje;
- donosi programe uređenja građevinskog zemljišta, uređuje i obezbeđuje vršenje poslova uređenja i korišćenja građevinskog zemljišta i utvrđuje visinu naknade za uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta;
- donosi programe i sprovodi projekte lokalnog ekonomskog razvoja i stara se o unapređenju opšteg okvira za privređivanje u jedinici lokalne samouprave;
- uređuje i obezbeđuje korišćenje poslovnog prostora kojim upravlja, utvrđuje visinu naknade za korišćenje poslovnog prostora i vrši nadzor nad korišćenjem poslovnog prostora;
- stara se o zaštiti životne sredine, donosi programe korišćenja i zaštite prirodnih vrednosti i programe zaštite životne sredine, odnosno lokalne akcione i sanacione planove, u skladu sa strateškim dokumentima i svojim interesima i specifičnostima i utvrđuje posebnu naknadu za zaštitu i unapređenje životne sredine;
- uređuje i obezbeđuje obavljanje poslova koji se odnose na izgradnju, rehabilitaciju i rekonstrukciju, održavanje, zaštitu, korišćenje, razvoj i upravljanje lokalnim i nekategorisanim putevima, kao i ulicama u naselju;
- osniva robne rezerve i utvrđuje njihov obim i strukturu, uz saglasnost nadležnog ministarstva, radi zadovoljavanja potreba lokalnog stanovništva;
- donosi osnove zaštite, korišćenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta i stara se o njihovom sprovođenju, određuje erozivna područja, stara se o korišćenju pašnjaka

i odlučuje o privođenju pašnjaka drugoj kulturi;

- stara se i obezbeđuje uslove za očuvanje, korišćenje i unapređenje područja sa prirodnim lekovitim svojstvima;
- podstiče razvoj turizma i stara se o njemu na svojoj teritoriji i utvrđuje visinu boravišne takse;
- stara se o razvoju i unapređenju ugostiteljstva, zanatstva i trgovine, uređuje radno vreme, mesta na kojima se mogu obavljati određene delatnosti i druge uslove za njihov rad;
- upravlja imovinom opštine i koristi sredstva u državnoj svojini i stara se o njihovom očuvanju i uvećanju;
- podstiče i pomaže razvoj zadrugarstva;
- obrazuje inspekcijske službe i vrši inspekcijski nadzor nad izvršenjem propisa i drugih opštih akata iz nadležnosti opštine;
- uređuje i obezbeđuje upotrebu imena, grba i drugog obeležja opštine.

U oblasti lokalnog ekonomskog razvoja, jedinica lokalne samouprave, u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, obavlja sledeće nadležnosti i funkcije:

- donosi programe i sprovodi projekte lokalnog ekonomskog razvoja,
- stara se o unapređenju opšteg okvira za privređivanje u jedinici lokalne samouprave,
- realizuje proces strateškog planiranja i projektnog planiranja lokalnog ekonomskog razvoja,
- radi na ispitivanju mogućnosti za finansiranje razvojnih projekata,
- preduzima aktivnosti za podržavanje postojećih i privlačenje novih investicija,
- utvrđuje mere koje se preduzimaju u cilju razvoja poslovanja,
- vodi bazu podataka o resursima lokalnog ekonomskog razvoja,
- podstiče razvoj turizma na svojoj teritoriji i stara se o njemu,
- stara se o razvoju i unapređenju ugostiteljstva, zanatstva i trgovine,
- preduzima aktivnosti promocije lokalne samouprave.

Imajući u vidu nasleđe i činjenicu da se do donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi jedinice lokalne samouprave nisu bavile lokalnim ekonomskim razvojem, privredom i unapređenjem uslova privređivanja, to je donošenjem istog zakona kreirana potreba za formiranjem institucija koje će se u okviru uprave jedinice lokalne samouprave baviti lokalnim ekonomskim razvojem, potrebama za uspostavljanjem odnosa sa lokalnom poslovnom zajednicom i kreiranjem navike za direktnu i kontinuiranu komunikaciju i saradnju lokalne samouprave i privatnog sektora, ali i potrebe za osnivanjem različitih institucionalnih oblika saradnje jedinica lokalne samouprave sa poslovnom zajednicom.

Ipak, treba napomenuti da, **iako su u nadležnostima definisane funkcije koje stvaraju potrebu, važećim Zakonom o lokalnoj samoupravi nije eksplicitno navedena nadležnost ili obaveza za uspostavljanje različitih oblika institucionalizovane saradnje sa lokalnom poslovnom zajednicom.**

2.2. Savet za zapošljavanje – Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti

Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS“, br. 36/2009 i 88/2010) uređuju se: poslovi i nosioci poslova zapošljavanja; prava i obaveze nezaposlenog i poslodavca; aktivna politika zapošljavanja; osiguranje za slučaj nezaposlenosti i druga pitanja od značaja za zapošljavanje, povećanje zaposlenosti i sprečavanje dugoročne nezaposlenosti u Republici Srbiji.

Navedenim zakonom predviđeno je da se Savet za zapošljavanje osniva za teritoriju Republike (u daljem tekstu: Republički savet), a može se osnovati i za teritoriju pokrajine (Pokrajinski savet) i jedne ili više opština (u daljem tekstu: Lokalni savet). Republički savet osniva Vlada, dok Pokrajinski i Lokalni savet može osnovati nadležni organ teritorijalne autonomije i lokalne samouprave. Lokalni savet koji se osniva za područje više opština sporazumom osnivaju nadležni organi svake od jedinica lokalne samouprave.

Republički savet je savetodavno telo koje osnivaču daje mišljenja i preporuke u vezi sa pitanjima od interesa za unapređenje zapošljavanja, i to:

- planovima zapošljavanja;
- programima i merama aktivne politike zapošljavanja;
- propisima iz oblasti zapošljavanja;
- drugim pitanjima od interesa za zapošljavanje.

Republički savet se sastoji od predstavnika osnivača, reprezentativnih sindikata i udruženja poslodavaca, Nacionalne službe i agencija za zapošljavanje, udruženja od značaja za oblast zapošljavanja, odnosno koja se bave zaštitom interesa nezaposlenih (osoba sa invaliditetom, nacionalnih manjina, učesnika oružanih sukoba, žena, omladine i sl.) i stručnjaka za oblast zapošljavanja.

U okviru istog zakona definisani su i planovi, mere i mehanizmi za sprovođenje aktivne politike zapošljavanja u okviru koje lokalni saveti imaju značajnu ulogu.

Naime, aktivna politika zapošljavanja predstavlja sistem planova, programa i mera usmerenih ka povećanju zaposlenosti i smanjenju nezaposlenosti. Osnovni instrument aktivne politike zapošljavanja jeste Nacionalni akcioni plan zapošljavanja (u daljem tekstu: Akcioni plan). Akcioni plan, usaglašen sa Nacionalnom strategijom zapošljavanja, utvrđuje Vlada, na predlog nadležnog ministarstva. Akcioni plan se usvaja na godišnjem nivou, najkasnije do 31. jula tekuće godine za narednu godinu. Ministarstvo podnosi Vladi godišnji izveštaj o sprovođenju Akcionog plana, najkasnije do 30. aprila za prethodnu godinu. Ministarstvo upravlja pripremom i sprovođenjem Akcionog plana i koordinira, usmerava i nadgleda rad svih subjekata koji učestvuju u njegovom sprovođenju.

Akcioni plan sadrži:

- makroekonomski okvir za stvaranje i primenu politike zapošljavanja;
- stanje i tokove na tržištu rada, detaljno za narednu godinu i okvirno za naredne tri godine;
- ciljeve i prioritete politike zapošljavanja;

- programe i mere aktivne politike zapošljavanja za narednu godinu, sa odgovornostima za njihovo sprovođenje i potrebnim sredstvima;
- finansijski okvir za politiku zapošljavanja i izvore finansiranja;
- nosioce poslova realizacije Akcionog plana;
- kategorije teže zapošljivih lica koje imaju prioritet u uključivanju u mere aktivne politike zapošljavanja;
- indikatore uspešnosti realizacije programa i mera iz tačke 4;
- druge elemente.

Nadležni organ teritorijalne autonomije može, po pribavljenom mišljenju Pokrajinskog saveta, usvojiti pokrajinski akcioni plan zapošljavanja. Pokrajinski akcioni plan zapošljavanja mora biti u saglasnosti sa Akcionim planom. **Nadležni organ lokalne samouprave može, po pribavljenom mišljenju Lokalnog saveta, usvojiti lokalni akcioni plan zapošljavanja.** Ukoliko je formiran Lokalni savet za područje više opština, nadležni organi lokalnih samouprava mogu, po pribavljenom mišljenju Lokalnog saveta, sporazumom usvojiti lokalni akcioni plan zapošljavanja za područje tih opština. Lokalni akcioni plan zapošljavanja mora biti u saglasnosti sa Akcionim planom i Pokrajinskim akcionim planom zapošljavanja.

Mere aktivne politike zapošljavanja jesu aktivnosti usmerene ka unapređenju zaposlenosti, i to:

- u posredovanju u zapošljavanju lica koja traže zaposlenje;
- u profesionalnoj orijentaciji i savetovanju o planiranju karijere;
- subvencije za zapošljavanje;
- podrška samozapošljavanju;
- dodatno obrazovanje i obuka;
- podsticaji za korisnike novčane naknade;
- javni radovi;
- druge mere usmerene ka zapošljavanju lica koja traže zaposlenje.

Nacionalna služba opštim aktom bliže uređuje kriterijume i način sprovođenja mera aktivne politike zapošljavanja.

Programi i mere aktivne politike zapošljavanja finansiraju se iz:

- budžeta Republike Srbije;
- sredstava teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave;
- poklona, donacija, legata, kredita, kamata i drugih sredstava, u skladu sa zakonom;
- doprinosa za slučaj nezaposlenosti;
- drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Teritorijalna autonomija, odnosno jedinica lokalne samouprave koja, u okviru pokrajinskog, to jest lokalnog akcionog plana zapošljavanja, obezbeđuje više od polovine sredstava potrebnih za finansiranje određenog programa ili mere aktivne politike zapošljavanja može podneti zahtev Ministarstvu za učešće u finansiranju tog programa ili mere.

Ministar nadležan za poslove zapošljavanja odlučuje o zahtevu u skladu sa raspoloživim sredstvima i kriterijumima iz Akcionog plana.

Ministar nadležan za poslove zapošljavanja može odobriti zahtev i ako teritorijalna autonomija, odnosno jedinica lokalne samouprave obezbeđuje manje od polovine sredstava potrebnih za finansiranje određenog programa ili mere aktivne politike zapošljavanja ukoliko je taj program ili mera usmerena na nerazvijenu opštinu – čiji se stepen razvijenosti određuje u skladu sa posebnim propisom Vlade.

Imajući u vidu da je Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS“, br. 36/2009 i 88/2010) predviđena mogućnost osnivanja lokalnih saveta za zapošljavanje, čiji je cilj da u skladu sa pokrajinskim, odnosno republičkim Akcionim planom daju mišljenja i usvajaju lokalne akcione planove zapošljavanja, kako bi jedinica lokalne samouprave stekla uslove da iz budžeta Republike Srbije sufinansira sprovođenje lokalnih akcionih planova, to se može reći da je **navedenim odredbama Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS“, br. 36/2009 i 88/2010) predviđena obaveza jedinica lokalne samouprave za osnivanje lokalnih saveta za zapošljavanje, koji po strukturi predviđenoj zakonom predstavljaju jedan od oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou.**

2.3. Socijalno-ekonomski savet – Zakon o socijalno-ekonomskom savetu

Zakonom o socijalno-ekonomskom savetu („Službeni glasnik RS“, br. 125/2004) socijalno-ekonomski savet definisan je kao nezavisan organ koji, za teritoriju autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, čine: predstavnici nadležnih izvršnih organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, predstavnici poslodavaca i predstavnici sindikata, osnovanih za određenu teritorijalnu jedinicu.

Socijalno-ekonomski savet se osniva u cilju uspostavljanja i razvoja socijalnog dijaloga u pitanjima od značaja za ostvarivanje ekonomskih i socijalnih sloboda i prava čoveka, materijalnog, socijalnog i ekonomskog položaja zaposlenih i poslodavaca i uslova njihovog života i rada, razvoja kulture pregovaranja, podsticanja mirnog rešavanja kolektivnih radnih sporova, razvoja demokratije i izdavanja časopisa, brošura i drugih publikacija iz delokruga svog rada.

Socijalno-ekonomski savet razmatra pitanja: razvoja i unapređivanja kolektivnog pregovaranja, uticaja ekonomske politike i mera za njeno sprovođenje na socijalni razvoj i stabilnost, politike zapošljavanja, politike zarada i cena, konkurencije i produktivnosti, privatizacije i druga pitanja strukturnog prilagođavanja, zaštite radne i životne sredine, obrazovanja i profesionalne obuke, zdravstvene i socijalne zaštite i sigurnosti, demografskih kretanja i druga pitanja u skladu sa aktima socijalno-ekonomskog saveta.

Socijalno-ekonomski savet može da obrazuje stalna i privremena radna tela za razmatranje i predlaganje stavova po pojedinim oblastima. Socijalno-ekonomski savet može da pozove predstavnike nevladinih organizacija i istaknute naučnike i stručnjake da učestvuju u radu radnih tela, bez prava glasa.

Rad socijalno-ekonomskog saveta je javan. Socijalno-ekonomski savet o svom radu i zauzetim stavovima može da obaveštava javnost putem sredstava javnog informisanja.

Članovima 14–24. Zakona o socijalno-ekonomskom savetu („Službeni glasnik RS“, br. 125/2004) bliže su definisani socijalno-ekonomski saveti za teritoriju autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Socijalno-ekonomski savet za teritoriju autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: Lokalni savet) može da se osnuje sporazumom između nadležnog izvršnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, sindikata i poslodavaca, osnovanih za teritoriju autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: učesnici).

Sporazum o osnivanju Lokalnog saveta sadrži naročito: sastav i broj članova Lokalnog saveta, delokrug rada, ciljeve osnivanja i delovanja, način finansiranja i obavljanja administrativno-tehničkih poslova i druga pitanja značajna za rad lokalnog saveta.

Ako dva učesnika pokrenu inicijativu za obrazovanje Lokalnog saveta, ostali učesnici su dužni da je prihvate. Lokalni savet razmatra i zauzima stavove o pitanjima iz delokruga rada o kojima se odlučuje na nivou autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave. Za zauzimanje stavova potrebna je saglasnost svih članova Lokalnog saveta. Lokalni savet se registruje kod ministarstva nadležnog za poslove rada. Lokalni savet stiče svojstvo pravnog lica danom upisa u registar.

Sredstva za osnivanje i rad Lokalnog saveta obezbeđuju se u budžetu autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave ali i iz donacija, priloga i sponzorstva domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Imajući u vidu da je Zakonom o socijalno-ekonomskom savetu („Službeni glasnik RS“, br. 125/2004) predviđena mogućnost osnivanja lokalnih socijalno-ekonomskih saveta, kao i činjenicu da pitanja i delokrug rada socijalno-ekonomskog saveta, kao i uspostavljanje socijalnog dijaloga na lokalnom nivou, jesu vrlo aktuelna u velikom broju jedinica lokalne samouprave, to se može reći da je navedenim odredbama Zakona o socijalno-ekonomskom savetu predviđena mogućnost jedinica lokalne samouprave za osnivanje lokalnih socijalno-ekonomskih saveta, koji po strukturi predviđenoj zakonom predstavljaju jedan od oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou.

2.4. Privredne komore – Zakon o privrednim komorama

Zakonom o privrednim komorama („Službeni glasnik RS“, br. 65/2001, 36/2009 i 99/2011 – dr. zakon) privredne komore su definisane kao interesne, samostalne i poslovnostručne organizacije privrednih društava, preduzetnika i drugih oblika organizovanja koji obavljaju privrednu delatnost i koje povezuje zajednički poslovni interes na određenom području ili teritoriji u Republici Srbiji (u daljem tekstu: komora).

Za područje Republike Srbije komorski sistem je teritorijalno organizovan na sledeći način:

- Privredna komora Srbije, sa sedištem u Beogradu, za teritoriju Republike Srbije;
- Privredna komora Vojvodine, sa sedištem u Novom Sadu, za teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine;
- Privredna komora Kosova i Metohije, sa sedištem u Prištini, za teritoriju Autonomne Pokrajine Kosovo i Metohija;
- Privredna komora Beograda, sa sedištem u Beogradu, za teritoriju grada Beograda.

- Regionalne komore:
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Valjevu, za područje opština: Bogatić, Valjevo, Vladimirci, Koceljeva, Krupanj, Lajkovac, Loznica, Ljig, Ljubovija, Mali Zvornik, Mionica, Osečina, Ub i Šabac;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Zaječaru, za područje opština: Boljevac, Bor, Zaječar, Kladovo, Knjaževac, Majdanpek, Negotin i Sokobanja;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Zrenjaninu, za područje opština: Žitište, Zrenjanin, Nova Crnja, Novi Bečej i Sečanj;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Kikindi, za područje opština: Kikinda, Novi Kneževac i Čoka;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Kragujevcu, za područje opština: Aranđelovac, Batočina, Despotovac, Jagodina, Knić, Kragujevac, Lapovo, Paraćin, Rača, Rekovac, Svilajnac, Topola i Ćuprija;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Kraljevu, za područje opština: Vrnjačka Banja, Gornji Milanovac, Kraljevo, Lučani, Novi Pazar, Raška, Sjenica, Tutin i Čačak;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Kruševcu, za područje opština: Aleksandrovac, Brus, Varvarin, Kruševac, Trstenik i Ćićevac;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Leskovcu, za područje opština: Bojnik, Bosilegrad, Bujanovac, Vlasotince, Vladičin Han, Vranje, Lebane, Leskovac, Medveđa, Preševo, Surdulica, Trgovište i Crna Trava;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Nišu, za područje opština: Aleksinac, Babušnica, Bela Palanka, Blace, Gadžin Han, Dimitrovgrad, Doljevac, Žitorađa, Kuršumlija, Merošina, Niš, Pirot, Prokuplje, Ražanj i Svrljig;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Novom Sadu, za područje opština: Bač, Bačka Palanka, Bački Petrovac, Beočin, Bečej, Vrbas, Žabalj, Novi Sad, Srbobran, Sremski Karlovci, Temerin i Titel;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Pančevu, za područje opština: Alibunar, Bela Crkva, Vršac, Kovačica, Kovin, Opovo, Pančevo i Plandište;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Požarevcu, za područje opština: Velika Plana, Veliko Gradište, Golubac, Žabari, Žagubica, Kučevo, Malo Crniće, Petrovac, Požarevac, Smederevo i Smederevska Palanka;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Somboru, za područje opština: Apatin, Kula, Odžaci i Sombor;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Sremskoj Mitrovici, za područje opština: Inđija, Irig, Pećinci, Ruma, Sremska Mitrovica, Stara Pazova i Šid;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Subotici, za područje opština: Ada, Bačka Topola, Kanjiža, Mali Iđoš, Senta i Subotica;
    - Regionalna privredna komora, sa sedištem u Užicu, za područje opština: Arilje, Bajina Bašta, Ivanjica, Kosjerić, Nova Varoš, Požega, Priboj, Prijepolje, Užice i Čajetina.

U izvršavanju poslova i zadataka utvrđenih zakonom, komore međusobno sarađuju, vrše razmenu obaveštavanja i iskustava, koordiniraju svoj rad i dogovaraju se o pitanjima od zajedničkog interesa i interesa svojih članova.

U cilju ostvarivanja interesa svojih članova, komore ostvaruju saradnju sa nadležnim ministarstvima, drugim državnim organima i organizacijama i organima lokalne samouprave i daju mišljenja i predloge državnim organima u vezi sa pitanjima koja su od interesa za privredu. Komora ostvaruje saradnju sa organizacijama sindikata i organizacijom poslodavaca. Komora sarađuje sa drugim komorama i odgovarajućim udruženjima u zemlji i inostranstvu.

Članovima 10. i 11. utvrđene su delatnosti komore:

- pružanje i organizovanje stručne pomoći svojim članovima radi poboljšanja i unapređivanja njihovog poslovanja;
- proučavanje pitanja koja se odnose na privredne grane zastupljene u komori, praćenje pojava privrednog života i ocenjivanje njihovog dejstva na privredu Republike Srbije, odnosno svoje teritorije ili područja;
- unapređivanje i uspostavljanje ekonomske saradnje sa inostranstvom, organizovanje privredne i turističko-informativne propagande, sajmova, privrednih izložbi i drugih promotivnih aktivnosti za potrebe svojih članova;
- predstavljanje domaće privrede u zemlji i inostranstvu i uključivanje iste u međunarodnu razmenu robe i usluga tako što će svojim članovima olakšati pristup svetskom tržištu;
- pružanje pravovremenih i kvalitetnih informacija svojim članovima radi pronalaženja potencijalnih partnera i njihovog međusobnog povezivanja;
- razvoj informacionog sistema u komori;
- podsticanje istraživanja u oblasti naučnotehnološkog razvoja;
- unapređivanje preduzetništva i menadžmenta i praćenje i prenošenje međunarodnih iskustava u tim oblastima, a naročito menadžmenta u oblasti sistema kvaliteta;
- poslovno povezivanje i informisanje članova komore;
- davanje predloga nadležnim državnim organima za razvoj i uvođenje različitih instrumenata zaštite domaće privrede;
- pokretanje inicijative o antidampingu u vezi s nekorektnim ponašanjem stranih proizvođača na domaćem tržištu;
- pružanje pomoći svojim članovima u vezi sa finansiranjem i kreditiranjem proizvodnje u saradnji sa poslovnim bankama;
- praćenje postojanja konkurencije na tržištu u pogledu privrednih grana zastupljenih u komori i predlaganje mera državnim organima u pogledu poboljšanja zaštite konkurencije na relevantnom tržištu, kao i obaveštavanje i podnošenje zahteva Komisiji za zaštitu konkurencije u slučaju povreda konkurencije na relevantnom tržištu;
- negovanje dobrih poslovnih običaja i poslovnog morala;

- organizovanje predavanja, seminara i specijalizovanih kurseva radi usavršavanja i obuke kadrova u privredi, i izdavanje odgovarajućih uverenja komore;
- usklađivanje interesa članova komore;
- pružanje pomoći pri osnivanju novih preduzeća i prestrukturiranju postojećih;
- pripremanje i promovisanje tipskih ugovora između preduzeća;
- obavljanje i drugih poslova od interesa za članove komore.

Privredna komora Srbije u saradnji sa regionalnim privrednim komorama obavlja i sledeće delatnosti:

- štiti interes svojih članova pred državnim i drugim organima i organizacijama u oblasti privrednog sistema, razvojne i ekonomske politike;
- daje inicijative za donošenje republičkih zakona i drugih propisa iz oblasti privrede i mere tekuće ekonomske politike;
- daje mišljenje na nacrte i predloge zakona i drugih propisa u oblasti privrednog sistema, razvojne i ekonomske politike;
- učestvuje u pripremi zakona i drugih propisa od interesa za svoje članove;
- izdaje odgovarajuće potvrde o bonitetu svojih članova;
- utvrđuje pravila dobrog poslovnog ponašanja svojih članova, odnosno donosi uzanse.

Radi zajedničkog unapređivanja rada i poslovanja, usklađivanja posebnih i zajedničkih interesa, predlaganja mera za poboljšanje uslova poslovanja i ekonomskog položaja i socijalne sigurnosti, kao i radi razmatranja i rešavanja i drugih pitanja od zajedničkog interesa, osnivaju se opšta udruženja preduzetnika (u daljem tekstu: opšta udruženja). Opšta udruženja se osnivaju za područje Privredne komore Beograda i regionalne privredne komore ili za područje jedne ili više opština, i to za jednu ili više privrednih delatnosti. Skupština Privredne komore Beograda, odnosno regionalne privredne komore, određuje za koje se delatnosti i područja osnivaju opšta udruženja.

Privredne komore predstavljaju institucije sa višedecenijskom tradicijom, infrastrukturom i logistikom koja može biti značajan partner javnom sektoru u definisanju, kreiranju i sprovođenju razvojnih politika u oblasti od interesa za privredu. Jedinice lokalne samouprave do donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi iz 2007. nisu u okviru svojih nadležnosti imale poslove lokalnog ekonomskog razvoja i unapređenja poslovnog okruženja, pa nisu ni postojali odnosi između privrednih društava i jedinica lokalne samouprave, tako da je neophodno istaći da su regionalne privredne komore, njihove ispostave i opšta udruženja preduzetnika registrovana u skladu sa Zakonom o privrednim komorama bili predstavnici privatnog sektora koji su u ime i za račun lokalne poslovne zajednice istupali pred lokalnom samoupravom i zastupali njihove interese.

Mora se napomenuti da znatan broj predstavnika privatnog sektora nije aktivno učestvovao u radu komorskog sistema već je iskazivao nezadovoljstvo uslugama koje su privredne komore pružale svojim članicama, pa je rezultat takvog stanja bio osnivanje znatnog broja udruženja privrednika, registrovanih u različitim formama mimo Zakona o privrednim komorama.

Zakon o privrednim komorama počeo je da se primenjuje 1. januara 2013. godine i kao jednu od najznačajnijih odredaba definisao je prestanak obaveznog članstva svih privrednih društava u komori. Ipak, **uzimajući u obzir, tradiciju, resurse i komorski sistem, očekuje se da postojeće privredne komore prilagode svoje usluge novonastalim okolnostima i redefinišu odnose sa lokalnom poslovnom zajednicom i kao takve postanu partner jedinicama lokalne samouprave u kreiranju i sprovođenju politika privrednog razvoja. U tom smislu, važeći Zakon o privrednim komorama i postojeći komorski sistem moraju se uzeti u obzir kada se radi analiza funkcionalnosti različitih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou, jer je neophodno redefinisati odnose između jedinica lokalne samouprave, organizacionih oblika u okviru uprave lokalne samouprave koje su nadležne za lokalni ekonomski razvoj i različitih oblika organizovanja privrednih subjekata u skladu sa navedenim zakonom.**

3. Postojeći modeli saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou

3.1. Model Statuta jedinice lokalne samouprave Stalne konferencije gradova i opština

3.1.1. Uvod

Iako kancelarije za lokalni ekonomski razvoj u većini gradova ili opština ulažu velike napore da u svoje inicijative za podsticanje privrednog razvoja grada ili opštine uključe i predstavnike privrede, to za sada ne daje očekivane rezultate. Zato je Stalna konferencija gradova i opština, uz saradnju sa predstavnicima USAID Programa podsticaja ekonomskom razvoju opština u svom modelu statuta grada/opštine predvidela osnivanje poslovnog saveta, kao radnog tela gradskog, odnosno opštinskog veća, koje bi trebalo da obezbedi predstavnicima privrede mogućnost **da u kontinuitetu i na jasno definisan način sarađuju sa izvršnim organima u gradu/opštini, ostvaruju uvid u proces donošenja svih odluka kojima se menja privredni ambijent u lokalnoj samoupravi i da na njega direktno utiču i kasnije prate njegovo sprovođenje**. Ovo se odnosi kako na odluke u domenu uređenja prostora i planiranja kapitalnih investicija, tako i na inicijative u oblastima obrazovanja ili zapošljavanja, praćenje sprovođenja strateškog plana lokalne samouprave i predlaganje njegovih izmena i dopuna itd.

3.1.2. Koraci za formiranje poslovnog saveta

Za gradove i opštine koji svojim statutima nisu predvideli obrazovanje poslovnih saveta, najjednostavniji prelazni model je da predsednik opštine, odnosno gradonačelnik svojim rešenjem formira poslovni savet, kao svoje stručno, operativno i savetodavno telo. Na isti način je i Gradsko, odnosno Opštinsko veće ovlašćeno da donese rešenje kojim će obrazovati poslovni savet kao svoje telo.

Za gradove i opštine koji su svojim statutima predvideli formiranje poslovnih saveta, pravni osnov sačinjavaju model Statuta grada (čl. 71. i 72) i model poslovnika Opštinskog/Gradskog veća (čl. 22–29).

Predsednik opštine, odnosno Opštinsko veće može posebnim rešenjem da imenuje članove poslovnog saveta, a postoji i mogućnost da se u istom rešenju obrazuje poslovni savet i imenuju članovi.

Preporučuje se da se razdvoji postupak obrazovanja poslovnog saveta i imenovanja članova, jer se u tom slučaju otvara mogućnost da se uz puno učešće predstavnika privrede i privrednih udruženja obavi postupak kandidature, odnosno predlaganja članova poslovnog saveta koje imenuje predsednik, odnosno veće.

Predlog rešenja o obrazovanju poslovnog saveta priprema gradska, odnosno opštinska uprava i samo rešenje treba da sadrži:

- broj članova saveta **(ne više od 15 članova sa najmanje 30% predstavnika privrede);**
- članove saveta po funkciji:
    - o član Opštinskog/Gradskog veća zadužen za privredu/investicije,
    - o pomoćnik predsednika/gradonačelnika za privredni razvoj/investicije,
    - o načelnik opštinske/gradske uprave,
    - o načelnik odeljenja/uprave za privredu,
    - o direktori javnih preduzeća čije se delatnosti vezuju za lokalni ekonomski razvoj (npr. Direkcija za građevinsko zemljište),
    - o predstavnik Nacionalne službe za zapošljavanje,
    - o predstavnik Regionalne razvojne agencije/agencije za mala i srednja preduzeća, predstavnik Regionalne privredne komore i/ili reprezentativnog udruženja privrednika;
- **način predlaganja članova poslovnog saveta iz redova privrede – poželjno je da reprezentativna udruženja privrednika na teritoriji grada/opštine i/ili predstavnik Regionalne privredne komore predlože po dva svoja kandidata i da od ta dva kandidata obavezno bude imenovan po jedan;**
- obavezu predsednika opštine, odnosno veća da uputi javni poziv, i to kako u lokalnim medijima, tako i u nekom mediju sa nacionalnom pokrivenošću udruženjima građana, privrednim udruženjima i preduzetnicima, kao i građanima preko mesnih zajednica, da predlože članove poslovnog saveta. U javnom pozivu određuje se primereni rok za dostavljanje predloga;
- **odredbu da se na konstitutivnoj sednici poslovnog saveta bira njegov predsednik, koji obavezno mora biti iz redova privrednika;**
- odredbu da se članovi poslovnog saveta imenuju na vreme od četiri godine (alternativa je da se imenuju na vreme trajanja mandata predsednika opštine, odnosno Gradskog veća, tj. organa koji je osnovao poslovni savet);
- poslovni savet treba da ima i sekretara koji učestvuje na sednicama saveta i odgovoran je za organizaciju sednica poslovnog saveta, bez prava glasa. Preporuka je da se za ovu aktivnost angažuje šef kancelarije za lokalni ekonomski razvoj;
- odredbu da sednicama saveta obavezno prisustvuju, bez prava glasa, predsednik opštine/gradonačelnik, predsednik SO, načelnik opštinske uprave, predstavnik resorno nadležne jedinice opštinske uprave ako su pitanja na dnevnom redu u nadležnosti te jedinice;
- odredbu o tome da poslovni savet mora da dobije odgovor u roku od 15 dana na predloge od predsednika opštine/gradonačelnika i svih drugih organa, tela i organizacionih jedinica opštinske uprave, kojima uputi zaključak, preporuku ili mišljenje.

3.1.3. Nadležnosti

Prema modelu Statuta grada, odnosno opštine SKGO, poslovni savet je nadležan:

- da donosi zaključke, preporuke i mišljenja, od važnosti za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici;
- da navedene akte dostavlja Skupštini, Veću i predsedniku opštine/gradonačelniku sa predlogom za preduzimanje odgovarajućih mera iz nadležnosti tih organa;
- da priprema predlog strateškog plana;
- da priprema izmene i dopune postojećeg strateškog i akcionog plana;
- da priprema godišnje planove implementacije (plan implementacije projekata ekonomskog razvoja);
- da prati i ocenjuje realizaciju projekata i projektnih zadataka iz strateškog plana;
- da pruža podršku kancelariji za LER – u obavljanju svih funkcija iz nadležnosti KLER;
- da pruža podršku predsedniku opštine i Opštinskom veću u odlučivanju u vezi sa svim ostalim ekonomskim i razvojnim programima;
- da daje mišljenja i predloge za unapređenje rada opštinske/gradske uprave, javnih preduzeća, ustanova, organizacija i službi čiji je osnivač Skupština opštine/grada radi poboljšanja uslova za privređivanje u opštini/gradu.

3.2. Sertifikacija opština sa povoljnim poslovnim okruženjem

Veliki broj jedinica lokalne samouprave u Srbiji odlučio se na osnivanje privrednih/privredno-ekonomskih/poslovnih saveta radi ispunjenja eliminacionih kriterijuma u okviru procesa sertifikacije opština sa povoljnim poslovnim okruženjem koji sprovodi Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj. Sertifikacija promoviše institucionalizovanu saradnju sa privatnim sektorom na lokalnom nivou i time predstavlja značajan mehanizam koji sugeriše i motiviše lokalnu samoupravu da sarađuju sa privredom, i to upravo kroz osnivanje institucionalnih mehanizama – poslovnih saveta.

Kriterijumi za sertifikaciju predstavljaju neku vrstu podsetnika o tome šta sve jedna opština treba da razvija, kao sopstveni kapacitet, i koji operativni segmenti opštinske organizacije treba da budu funkcionalni. Ovaj proces treba da rezultira povećanom konkurentnošću srpskih opština u odnosu na opštine u regionu unutar i van granica Srbije i pomogne im u takmičenju sa konkurentima koji su znatno ranije počeli proces tranzicije i reformi.

Kriterijumi za procenu na kojima se zasniva sertifikacija opština:

1. Strateški plan lokalnog ekonomskog razvoja
2. Posebno odeljenje/kancelarija za lokalni ekonomski razvoj (KLER)
3. **Stalni poslovni savet**
4. Sistem usluga za dobijanje građevinske dozvole

5. **Postojanje analitičke osnove za podršku lokalnoj poslovnoj zajednici i privlačenje investicija**
6. Aktivnosti za promociju ulaganja i kvaliteta poslovnog ambijenta u gradu/opštini
7. Kreditna sposobnost i kreditna opravdanost
8. Praćenje dinamike lokalnog tržišta rada i aktivan odnos prema utvrđenom stanju i potrebama
9. **Grad/opština razvija partnerstvo javnog i privatnog sektora**
10. Adekvatna infrastruktura i pouzdane komunalne usluge
11. Transparentna poreska politika i politika naplate taksa kojima se stimuliše ekonomski razvoj
12. Informacione tehnologije

4. Istraživanje funkcionalnosti poslovnih saveta, odnosno drugih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou

Stalna konferencija gradova i opština je kroz Komponentu 4 – Unapređenje poslovne klime na lokalnom nivou u okviru programa „Podrška lokalnim samoupravama u Srbiji u procesu evropskih integracija", koji sprovodi SKGO uz podršku švedske Agencije za međunarodnu razvojnu saradnju (Sida), pristupila izradi Analize funkcionalnosti poslovnih saveta odnosno drugih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou, iz koje je proistekao predlog metodologije rada poslovnih saveta i modela saradnje sa privatnim sektorom radi unapređenja iste i postizanja merljivih rezultata. Navedeno istraživanje sprovedeno je u saradnji sa Odborom za lokalni ekonomski razvoj i Mrežom za lokalni ekonomski razvoj Stalne konferencije gradova i opština tokom aprila i maja 2013. godine. Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 56 gradova i opština u Srbiji i sastojalo se iz dva segmenta:

- Istraživanja postojanja institucionalnih kapaciteta za lokalni ekonomski razvoj u okviru uprave, tj. administracije gradova i opština i
- Istraživanja različitih modela i mehanizama institucionalne saradnje sa poslovnom zajednicom, gde je posebna pažnja poklonjena postojanju, strukturi i funkcionalnosti tri moguća oblika:
  - lokalnih socijalno-ekonomskih saveta,
  - lokalnih saveta za zapošljavanje,
  - lokalnih privrednih, privredno-ekonomskih, odnosno poslovnih saveta.

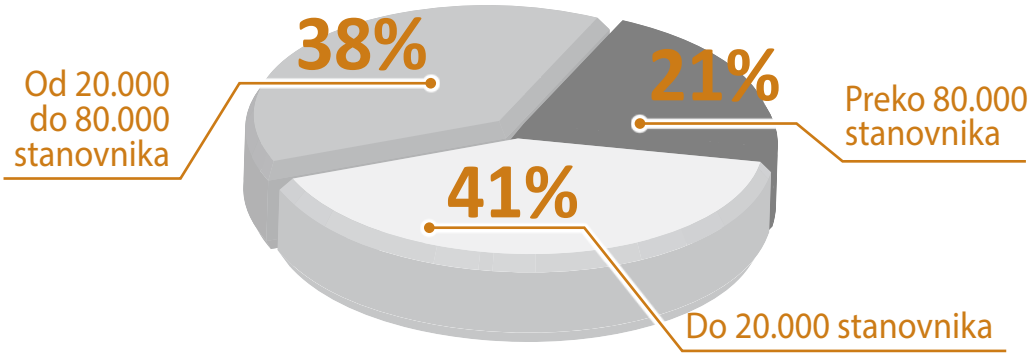
4.1. Lokalni ekonomski razvoj – institucionalni kapacitet

U istraživanju je učestvovalo ukupno 56 gradova i opština, od kojih prema broju stanovnika 23 spadaju u red malih (do 20.000), 21 u red srednjih (20.000–80.000) i 12 u red velikih (sa više od 80.000 stanovnika).

Tabela 1. Struktura jedinica lokalne samouprave koje su učestvovale u istraživanju

Veličina lokalne samouprave	Broj lokalnih samouprava	%
Mala (do 20.000 stanovnika)	23	41,07%
Srednja (od 20.000 do 80.000 stanovnika)	21	37,50%
Velika (više od 80.000 stanovnika)	12	21,43%

Ilustracija 1. *Struktura uzorka prema veličini opštine, tj. broju stanovnika*

U okviru anketiranih jedinica lokalne samouprave, vršenje poslova iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja organizovano je u 12 slučajeva preko Odeljenja za lokalni ekonomski razvoj, u 8 slučajeva preko Odseka za lokalni ekonomski razvoj, u 26 slučajeva preko Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj i u svega 5 gradova i opština poslove iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja obavljaju agencije za lokalni ekonomski razvoj kao posebna pravna lica.

Tabela 2. Organizacija lokalnog ekonomskog razvoja u anketiranim opštinama:

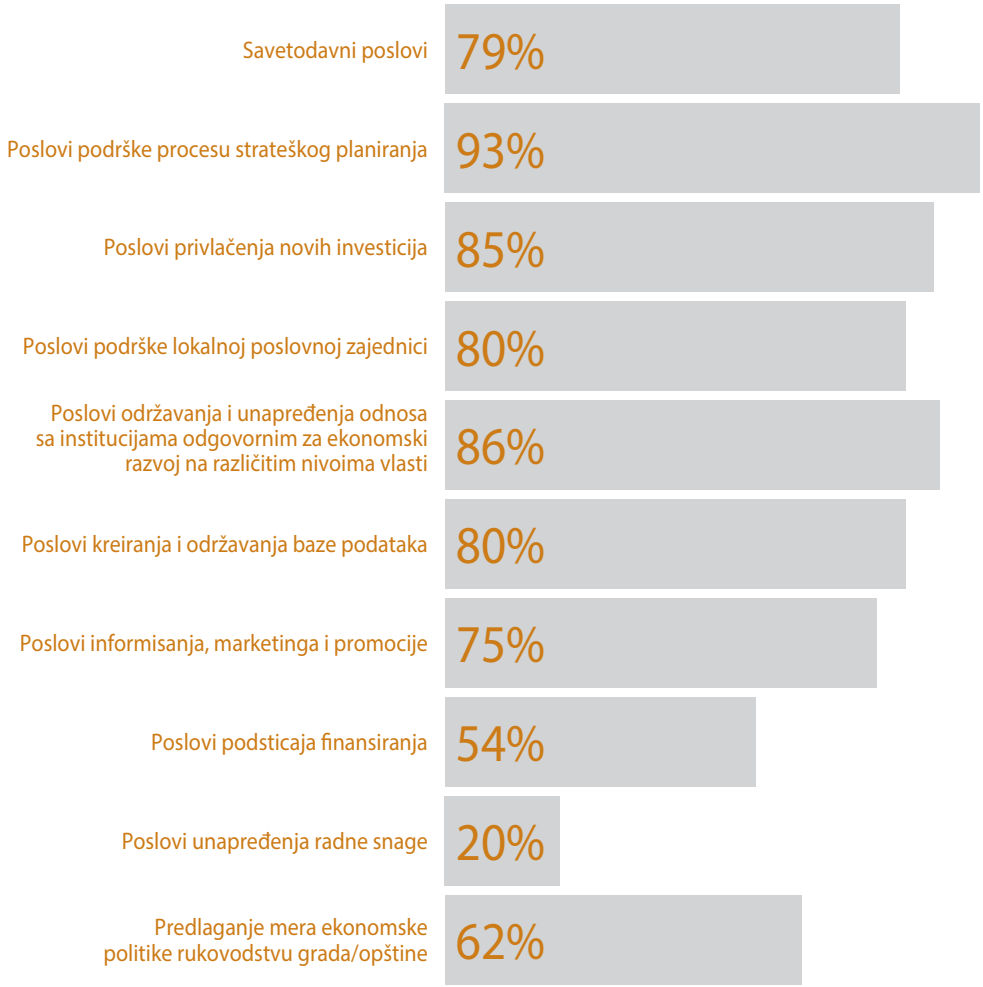
Institucionalna forma	Broj opština	%
Odeljenje za lokalni ekonomski razvoj	12	21,43%
Odsek za lokalni ekonomski razvoj	8	14,29%
Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj	26	46,43%
Agencija za lokalni ekonomski razvoj kao posebno pravno lice	5	8,93%

Na osnovu navedenih podataka može se zaključiti da u 51 gradu i opštini od 56, odnosno 91% anketiranih gradova i opština postoje posebne organizacione jedinice koje obavljaju poslove iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja, najčešće organizovanih, u više od 50% slučajeva, u kancelarijama za lokalni ekonomski razvoj, što pokazuje da su jedinice lokalne samouprave postale svesne svoje obaveze da se aktivno bave svojim ekonomskim razvojem.

Dalja analiza institucionalnih kapaciteta testira funkcije koje različiti institucionalni oblici organizacionih jedinica gradskih, odnosno opštinskih uprava vrše u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja. Naime, oni u 79% slučajeva obavljaju savetodavne poslove, u 93% poslove strateškog planiranja, u 85% poslove u privlačenja novih investicija, u 80% poslove u vezi sa podrškom lokalnoj poslovnoj zajednici, u 86% poslove održavanja i unapređivanja odnosa sa institucijama odgovornim za ekonomski razvoj na različitim nivoima vlasti, u 80% poslove kreiranja i održavanja baza podataka od značaja za lokalni ekonomski razvoj, u 75% poslove informisanja, marketinga i promocije, u 54% poslove podsticanja finansiranja lokalne poslovne zajednice, u 20% poslove unapređenje radne snage i svega 62% vrše predlaganje mera ekonomske politike rukovodstvima grada, tj. opštine.

Na poslovima u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja u 56 opština, različite veličine, koje su učestvovale u istraživanju, radi u proseku 4,83 zaposlena po opštini.

Ilustracija 2. *Funkcije koje obavljaju različiti institucionalni oblici organizacionih jedinica gradskih, odnosno opštinskih uprava u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja (u %)*

Na osnovu ovog istraživanja može se zaključiti da različiti institucionalni oblici organizacionih jedinica gradskih, odnosno opštinskih uprava, koje vrše poslove u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja dominantno obavljaju slične funkcije, što dokazuje da su jedinice lokalne samouprave prepoznale lokalni ekonomski razvoj i saradnju sa lokalnom poslovnom zajednicom kao svoju obavezu i potrebu, ali i da u okviru samih gradskih, odnosno opštinskih uprava postoje institucionalni kapaciteti koji mogu biti osnova za uspostavljanje institucionalne saradnje sa lokalnom poslovnom zajednicom.

S obzirom na to da je Stalna konferencija gradova i opština sprovela analizu efekata različitih institucionalnih oblika za sprovođenje nadležnosti u oblasti lokalnog ekonomskog razvoja (Analiza efekata različitih institucionalnih oblika za sprovođenje nadležnosti u oblasti

lokalnog ekonomskog razvoja, Marija Žikić i Dejan Mak, Projekat „Institucionalna podrška SKGO“, Beograd 2010), to se autor u ovoj analizi neće detaljnije baviti ovom temom, osim iznošenja stava da se i posle tri godine situacija u ovoj oblasti nije znatno izmenila i da su nalazi navedene analize validni, pa se mogu primenjivati i danas.

4.2. Poslovno okruženje – saradnja sa poslovnom zajednicom

Kako je u okviru analize pravnog okvira uočeno da postoje zakonske pretpostavke za postojanje socijalno-ekonomskih saveta i saveta za zapošljavanje na lokalnom nivou, kao i da je kroz preporučeni model Statuta jedinice lokalne samouprave i kroz kriterijume sertifikacije opština sa povoljnim poslovnim okruženjem preporučeno osnivanje privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta, to je drugi deo analize funkcionalnosti različitih oblika institucionalne saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou podeljen u tri segmenta, tj. analizirana je zastupljenost i funkcionalnost tri najzastupljenija modela institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou:

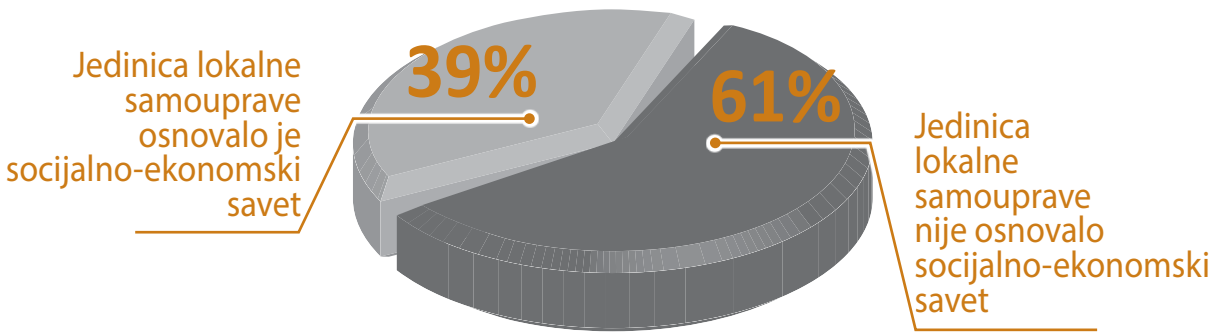
- Analiza funkcionalnosti lokalnih socijalno-ekonomskih saveta,
- Analiza funkcionalnosti lokalnih saveta za zapošljavanje,
- Analiza funkcionalnosti privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta.

Kao što je navedeno, u istraživanju je učestvovalo 56 gradova i opština iz Srbije, od kojih prema broju stanovnika 23 spada u red malih (do 20.000), 21 u red srednjih (20.000–80.000) i 12 u red velikih (sa više od 80.000 stanovnika).

4.2.1. Lokalni socijalno-ekonomski savet

Od 56 jedinica lokalne samouprave koje su učestvovale u istraživanju svega 22, odnosno 39%, imaju formirane socijalno-ekonomske savete.

Ilustracija 3. *Postojanje lokalnih socijalno-ekonomskih saveta*

U vezi s funkcijama koje lokalni socijalno-ekonomski savet obavlja, rezultati istraživanja su sledeći:

- 63% donosi zaključke, preporuke i mišljenja od važnosti za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici,
- 60% navedene akte dostavlja Skupštini, Veću i predsedniku opštine/gradonačelniku sa predlogom za preduzimanje odgovarajućih mera,
- 41% priprema predlog strateškog plana,
- 45 % priprema izmene i dopune strateškog/akcionog plana,
- 27% priprema godišnje planove implementacije,
- 31% prati i ocenjuje realizaciju projekata i zadataka iz strateškog plana,
- svega 18% pruža podršku Kancelariji za LER – u obavljanju svih funkcija iz nadležnosti KLER,
- 50% pruža podršku predsedniku opštine i Opštinskom veću u odlučivanju u vezi sa svim ostalim ekonomskim i razvojnim programima i
- 45% daje mišljenja i predloge za unapređivanje rada opštinske/gradske uprave, javnih preduzeća, ustanova, organizacija i službi čiji je osnivač Skupština opštine/grada radi poboljšanja uslova za privređivanje u opštini/gradu.

U 2011. godini, čak 36% socijalno-ekonomskih saveta nije održalo nijedan sastanak, 23% je održalo 1–4 sastanka, a svega 27% održalo je 5 i više sastanaka. Ni 2012. godine situacija nije bila drugačija, tako da 31% socijalno-ekonomskih saveta nije održalo nijedan sastanak, 40% je održalo 1–4 sastanka dok je 23% održalo 5 i više sastanaka.

Kvalitet i funkcionalnost rada ocenjeni su, na skali od 1 do 5, gde je 1 najslabija, a 5 najbolja ocena, od strane lokalne samouprave, prosečnom ocenom 2,94. Istovremeno vredi napomenuti da je najviša ocena 5, a najniža 1, što jasno pokazuje da funkcionalnost i aktivnost socijalno-ekonomskih saveta varira od opštine do opštine.

Od 22 postojeća socijalno-ekonomska saveta, u 56 jedinica lokalne samouprave koje su učestvovale u istraživanju, svega 10 je pokrenulo neke inicijative tokom 2011. i 2012. godine, i to u 2011 – 2,1, a u 2012. godini 2,8 inicijativa prosečno po jedinici lokalne samouprave.

Pored navedenih podataka mora se uzeti u obzir i činjenica da se veliki broj jedinica lokalne samouprave suočava sa socijalnim problemima, pre svega prouzrokovanim lošim privatizacijama, tako da iako nemaju direktnih ingerencija i mogućnosti da rešavaju probleme nezaposlenosti i privatizacije, osećaju socijalni pritisak pa koriste zakonsku mogućnost i osnivaju lokalne socijalno-ekonomske savete kao forume na kojima će pokušati da rešavaju probleme iz ove oblasti. Ipak, na osnovu navedenih podataka može se zaključiti da su jedinice lokalne samouprave u Srbiji spremne na osnivanje institucionalnih oblika saradnje sa privatnim sektorom, ali da u praksi nema mnogo koristi od postojanja lokalnih socijalno-ekonomskih saveta i da se njihov način rada i organizacija moraju preispitati, jer za njima i funkcijama koje obavljaju postoji stvarna potreba, ali postoji i potreba za unapređenjem funkcionalnosti njihovog rada kao jednog od modela institucionalne saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou.

Ilustracija 4. *Funkcije lokalnih socijalno-ekonomskih saveta (u %)*

Statistička analiza rezultata[1]

Da li u opštini postoji socijalno-ekonomski savet?

		Frekvencija	Procenat	Kumulativni procenat
Važeći	Ne	34	60,7	60,7
	Da	22	39,3	100,0
	Ukupno	56	100,0	

1 Analiza podataka rađena je uz korišćenje računarskog programa za analizu podataka SPSS. U tabelama u kojima je rađeno unakrsno tabeliranje prikazana je međuzavisnost različitih ispitivanih kategorijskih promenljivih. Detaljnijom analizom unakrsnih tabela, putem Hi-kvadrat testa nezavisnosti, istražuje se veza između dve kategorijske promenljive. Hi-kvadrat test poredi učestalost ili proporcije slučajeva opažene u svakoj od kategorija, sa vrednostima koje bi bile očekivane da između dve promenljive nema nikakve veze.

Unakrsno tabeliranje rezultata
Veličina opštine / Da li u opštini postoji socijalno-ekonomski savet?

Veličina opštine		Ne	Da	Ukupno
	Mala – do 20.000			
	Broj	**16**	**7**	**23**
	Procenat u okviru Veličina opštine	69,6%	30,4%	100,0%
	Srednja – 20.000–80000			
	Broj	**14**	**7**	**21**
	Procenat u okviru Veličina opštine	66,7%	33,3%	100,0%
	Velika – više od 80.000			
	Broj	**4**	**8**	**12**
	Procenat u okviru	33,3%	66,7%	100,0%
Ukupno	Broj	**34**	**22**	**56**
	Procenat u okviru Veličina opštine	60,7%	39,3%	100,0%

Ocene kvaliteta i funkcionalnosti rada (lokalnog) socijalno-ekonomskog saveta dalo je 18 opština, a raspored je sledeći:

		Frekvencija / Učestalost	Procenat	Važeći procenat
Važeći	1	5	8.9	27.8
	2	1	1.8	5.6
	3	5	8.9	27.8
	4	6	10.7	33.3
	5	1	1.8	5.6
	Ukupno	18	32.1	100.0
Nedostajući	Sistem	38	67.9	
Ukupno		**56**	**100.0**	

Prosečna ocena kvaliteta socijalno-ekonomskog saveta jeste 2,83, sa prosečnim odstupanjem 1,34.

Unakrsno tabeliranje rezultata
Veličina opštine / Kvalitet i funkcionalnost lokalnog socijalno-ekonomskog saveta

	Veličina opštine		Kvalitet i funkcionalnost lokalnog socijalno-ekonomskog saveta					
			1	2	3	4	5	Ukupno
Veličina opštine	mala do 20.000	**Broj**	**3**	**1**	**1**	**2**	**0**	**7**
		Procenat u okviru Veličina opštine	42,9%	14,3%	14,3%	28,6%	.0%	100,0%
	srednja 20.000 – 80.000	**Broj**	**0**	**0**	**3**	**1**	**1**	**5**
		Procenat u okviru Veličina opštine	.0%	.0%	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	velika više od 80.000	**Broj**	**2**	**0**	**1**	**3**	**0**	**6**
		Procenat u okviru Veličina opštine	33,3%	.0%	16,7%	50,0%	.0%	100,0%
Ukupno		**Broj**	**5**	**1**	**5**	**6**	**1**	**18**
		Procenat u okviru Veličina opštine	27,8%	5,6%	27,8%	33,3%	5,6%	100,0%

Hi-kvadrat test

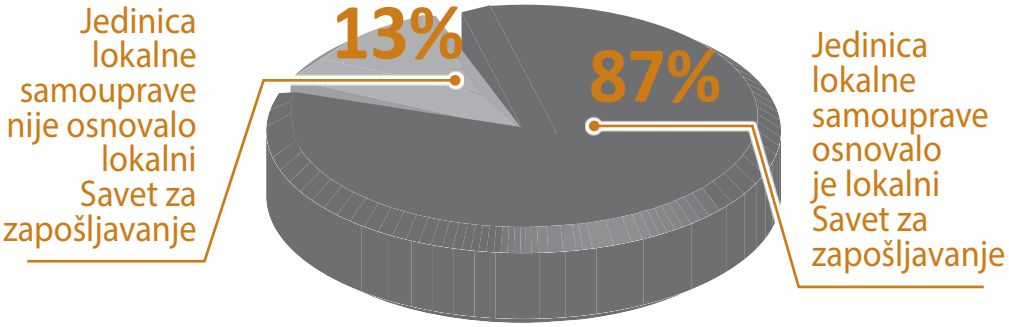
	Vrednost	df (Stepeni slobode)	Asimptotska značajnost (dvostrana)
Pirson Hi-kvadrat	9.609[a]	8	.294
Verovatnoća pojavljivanja	10.845	8	.211
Važećih slučajeva	18		

Ne postoji zavisnost između veličine opštine i ocene kvaliteta i funkcionalnosti socijalno-ekonomskog saveta.

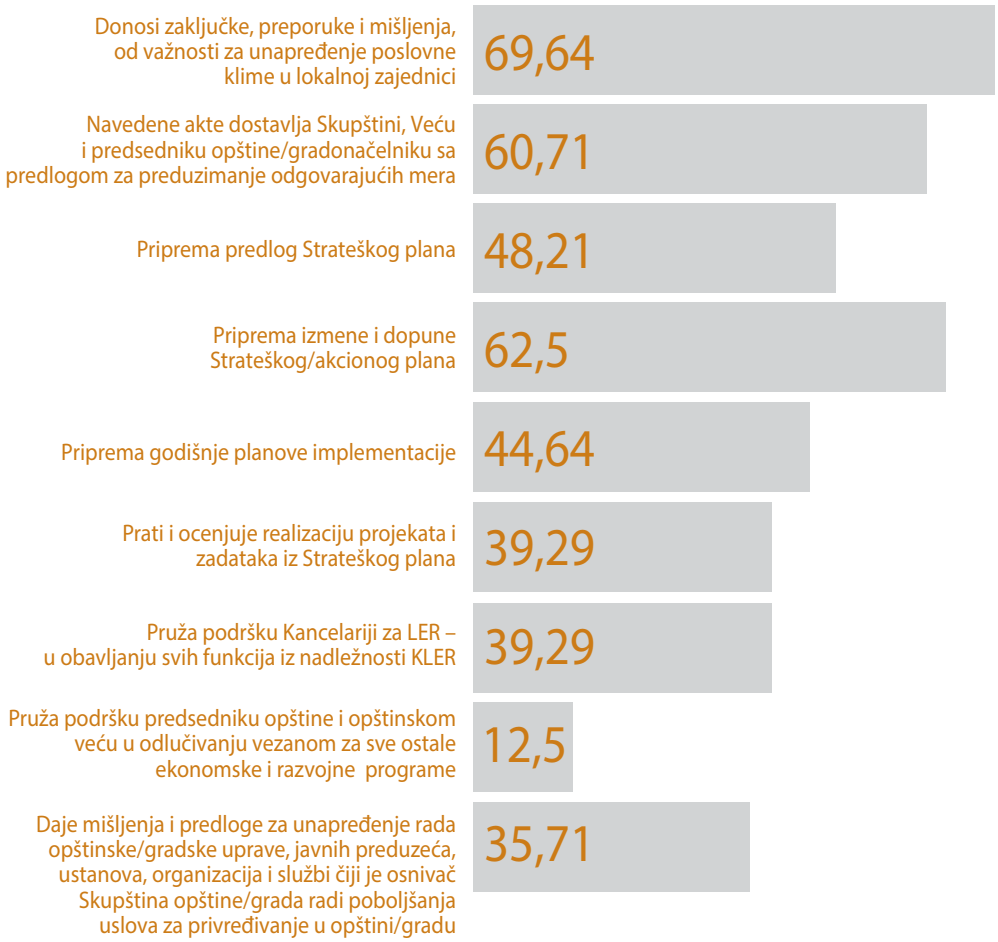
4.2.2. Lokalni Savet za zapošljavanje

Od 56 jedinica lokalne samouprave koje su učestvovale u istraživanju, čak 49, odnosno 87,5% imaju formirane lokalne savete za zapošljavanje.

Ilustracija 5. *Postojanje lokalnih saveta za zapošljavanje*

Ilustracija 6. *Funkcije lokalnih saveta za zapošljavanje (u %)*

U vezi s funkcijama koje obavlja lokalni Savet za zapošljavanje, rezultati istraživanja su sledeći:

- 80% donosi zaključke, preporuke i mišljenja od važnosti za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici,
- 69% navedene akte dostavlja Skupštini, Veću i predsedniku opštine/gradonačelniku sa predlogom za preduzimanje odgovarajućih mera,
- 55% priprema predlog strateškog plana,
- 71 % priprema izmene i dopune strateškog/akcionog plana,
- 51% priprema godišnje planove implementacije,
- 45% prati i ocenjuje realizaciju projekata i zadataka iz strateškog plana,
- svega 45% pruža podršku Kancelariji za LER – u obavljanju svih funkcija iz nadležnosti KLER,

- 14% pruža podršku predsedniku opštine i Opštinskom veću u odlučivanju u vezi sa svim ostalim ekonomskim i razvojnim programima i
- 40% daje mišljenja i predloge za unapređenje rada opštinske/gradske uprave, javnih preduzeća, ustanova, organizacija i službi čiji je osnivač Skupština opštine/grada radi poboljšanja uslova za privređivanje u opštini/gradu.

U 2011. godini, čak 10% socijalno-ekonomskih saveta nije održalo nijedan sastanak, 59% je održalo 1–4 sastanka, a svega 31% održalo je 5 i više sastanaka. Ni 2012. godine situacija nije bila mnogo bolja, tako da 8% socijalno-ekonomskih saveta nije održalo nijedan sastanak, 59% održalo je 1–4 sastanka, dok je 31% održalo 5 i više sastanaka.

Kvalitet i funkcionalnost rada ocenjen je na skali od 1 do 5, gde je 1 najslabija, a 5 najbolja ocena, od strane lokalnih samouprava, prosečnom ocenom 3,24. Istovremeno vredi napomenuti da je najviša ocena 5 a najniža 1, što jasno pokazuje da funkcionalnost i aktivnost lokanih saveta za zapošljavanje varira od opštine do opštine.

Od 49 postojećih lokalnih saveta za zapošljavanje, u 56 jedinica lokalne samouprave koje su učestvovale u istraživanju, najmanje 32 su pokrenule neke inicijative tokom 2011. i 2012. godine, i to u 2011 – 1,68, a u 2012. godini 1,74 inicijative prosečno po lokalnoj samoupravi.

U vezi s analizom funkcionalnosti lokalnih saveta za zapošljavanje mora se istaći da su oni prvenstveno osnovani radi učestvovanja u izradi ili davanja mišljenja o lokalnim akcionim planovima za zapošljavanje kojima su predviđene aktivne mere za zapošljavanje na lokalnom nivou, čije se sprovođenje sufinansira iz budžeta Republike Srbije.

Statistička analiza[2]

Da li postoji Savet za zapošljavanje?

		Frekvencija / Učestalost	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeći	Ne	7	12.5	12.5	12.5
	Da	49	87.5	87.5	100.0
	Ukupno	56	100.0	100.0	

2 Analiza podataka rađena je uz korišćenje računarskog programa za analizu podataka SPSS. U tabelama u kojima je dato unakrsno tabeliranje prikazana je međuzavisnost različitih ispitivanih kategorijskih promenljivih. Detaljnijom analizom unakrsnih tabela, putem Hi-kvadrat testa nezavisnosti, istražuje se veza između dve kategorijske promenljive. Hi-kvadrat test poredi učestalost ili proporcije slučajeva opažene u svakoj od kategorija, sa vrednostima koje bi bile očekivane da između dve promenljive nema nikakve veze.

Unakrsno tabeliranje rezultata
Veličina opštine / Da li postoji Savet za zapošljavanje?

			Da li postoji Savet za zapošljavanje?		
			Ne	Da	Ukupno
Veličina opštine	mala do 20.000	**Broj**	**4**	**19**	**23**
		Procenat u okviru Veličina opštine	17,4%	82,6%	100,0%
	srednja 20.000 –80.000	**Broj**	**2**	**19**	**21**
		Procenat u okviru Veličina opštine	9,5%	90,5%	100,0%
	velika više od 80.000	**Broj**	**1**	**11**	**12**
		Procenat u okviru Veličina opštine	8,3%	91,7%	100.0%
Ukupno		**Broj**	**7**	**49**	**56**
		Procenat u okviru Veličina opštine	12,5%	87,5%	100,0%

Kvalitet rada Saveta za zapošljavanje je ocenilo 45 opština:

		Frekvencija / Učestalost	Procenat	Važeći procenat
Važeći	1.00	4	7.1	8.9
	2.00	5	8.9	11.1
	3.00	15	26.8	33.3
	4.00	18	32.1	40.0
	5.00	3	5.4	6.7
	Ukupno	45	80.4	100.0
Nedostaje	Sistem	11	19.6	
Ukupno		56	100.0	

Prosečna ocena kvaliteta i funkcionalnosti saveta za zapošljavanje jeste 3,24 sa prosečnim odstupanjem 1,05.

Unakrsno tabeliranje rezultata
Veličina opštine / Kvalitet i funkcionalnost lokalnog Saveta za zapošljavanje

			Kvalitet i funkcionalnost lokalnog Saveta za zapošljavanje					
			1.00	2.00	3.00	4.00	5.00	Ukupno
Veličina opštine	mala do 20.000	**Broj**	**2**	**3**	**7**	**8**	**0**	**20**
		Procenat u okviru Veličina opštine	10,0%	15,0%	35,0%	40,0%	.0%	100,0%
	srednja 20.000 – 80.000	**Broj**	**2**	**1**	**4**	**8**	**3**	**18**
		Procenat u okviru Veličina opštine	11,1%	5,6%	22,2%	44,4%	16,7%	100,0%
	velika više od 80.000	**Broj**	**0**	**1**	**4**	**2**	**0**	**7**
		Procenat u okviru Veličina opštine	.0%	14,3%	57,1%	28,6%	.0%	100,0%
Ukupno		**Broj**	**4**	**5**	**15**	**18**	**3**	**45**
		Procenat u okviru Veličina opštine	8,9%	11,1%	33,3%	40,0%	6,7%	100,0%

Hi-kvadrat test

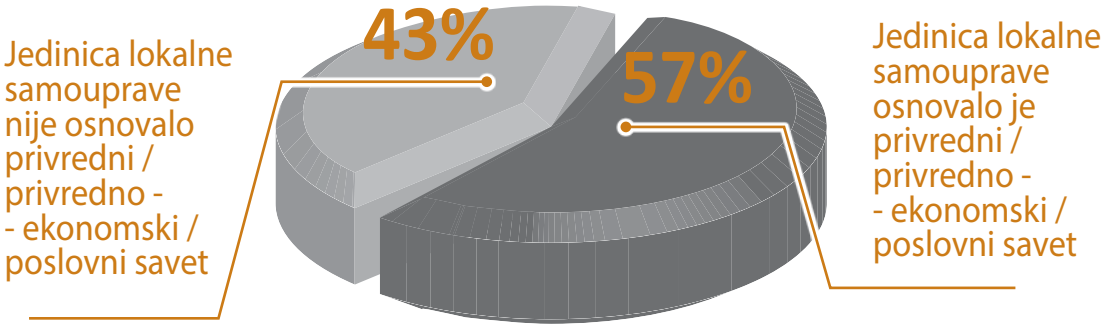
	Vrednost	df (stepeni slobode)	Asimptotska značajnost (dvostrana)
Pirson Hi-kvadrat	8.277[a]	8	**.407**
Verovatnoća pojavljivanja	9.870	8	.274
Važećih slučajeva	45		

Ne postoji zavisnost između veličine opštine i ocene kvaliteta i funkcionalnosti Saveta za zapošljavanje.

4.2.3. Lokalni privredni / privredno-ekonomski / poslovni savet

Od 56 jedinica lokalne samouprave koje su učestvovale u istraživanju svega 32, odnosno 57% ima formirane privredne, privredno-ekonomske ili poslovne savete.

Ilustracija 7. *Postojanje lokalnih privrednih / privredno-ekonomskih / poslovnih saveta*

U vezi s funkcijama koje lokalni privredni, privredno-ekonomski ili poslovni savet obavlja rezultati istraživanja su sledeći:

- 90% donosi zaključke, preporuke i mišljenja od važnosti za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici,
- 65% navedene akte dostavlja Skupštini, Veću i predsedniku opštine/gradonačelniku sa predlogom za preduzimanje odgovarajućih mera,
- 50% priprema predlog strateškog plana,
- 41% priprema izmene i dopune strateškog/akcionog plana,
- 25% priprema godišnje planove implementacije,
- 50% prati i ocenjuje realizaciju projekata i zadataka iz strateškog plana,
- svega 59% pruža podršku Kancelariji za LER – u obavljanju svih funkcija iz nadležnosti KLER,
- 72% pruža podršku predsedniku opštine i Opštinskom veću u odlučivanju u vezi sa svim ostalim ekonomskim i razvojnim programima i
- 66% daje mišljenja i predloge za unapređenje rada opštinske/gradske uprave, javnih preduzeća, ustanova, organizacija i službi čiji je osnivač Skupština opštine/grada radi poboljšanja uslova za privređivanje u opštini/gradu.

Ilustracija 8. *Funkcije lokalnih privrednih / privredno-ekonomskih / poslovnih saveta (u %)*

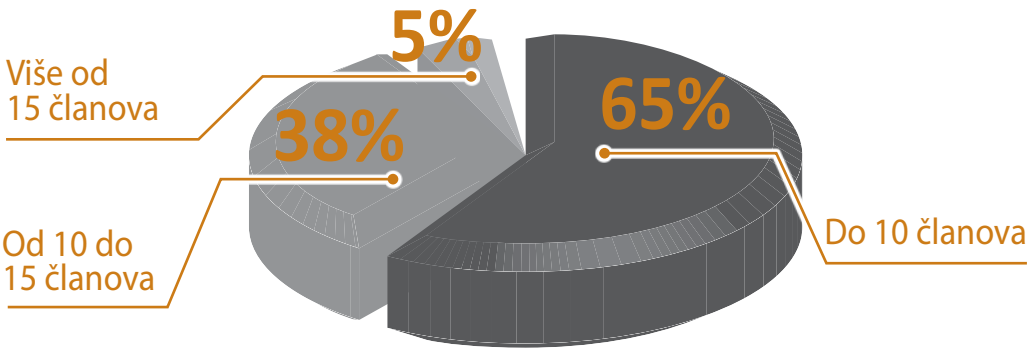
U 2011. godini, čak 44% lokalnih privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta nije održalo nijedan sastanak, 41% je održalo 1–4 sastanka, a svega 6% održalo je 5 i više sastanaka. Ni 2012. godine situacija nije bila mnogo drugačija, tako da 44% lokalnih privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta nije održalo nijedan sastanak, 47% održalo je 1–4 sastanka dok je 9% održalo 5 i više sastanaka.
Kvalitet i funkcionalnost rada ocenjen je na skali od 1 do 5, gde je 1 najslabija, a 5 najbolja ocena, od strane lokalnih samouprava, prosečnom ocenom 3,03. Istovremeno vredi napomenuti da je najviša ocena 5, a najniža 1, što jasno pokazuje da funkcionalnost i aktivnost lokalnih privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta varira od opštine do opštine.

Od 32 postojeća lokalna privredna, privredno-ekonomska ili poslovna saveta, u 56 jedinica lokalne samouprave koje su učestvovale u istraživanju, najmanje 4, odnosno 6 pokrenulo je neke inicijative tokom 2011. i 2012. godine, i to u 2011 – 2,25, a u 2012. godini 2,83 inicijative prosečno po lokalnoj samoupravi.

Uzimajući u obzir činjenicu da je broj održanih sastanaka mali, da skoro polovina lokalnih privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta nije održala nijedan sastanak ni u 2011. ni u 2012. godini, da je broj inicijativa manji od tri na godišnjem nivou, može se zaključiti da funkcionalnost ove vrste institucionalnog oblika nije na zadovoljavajućem nivou.

U vezi s analizom funkcionalnosti lokalnih privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta, posebno je analizirana njihova struktura. Naime, 59% privrednih, privredno-ekonomskih ili poslovnih saveta ima do 10 članova, 37,5% saveta ima 10–15, a svega 3% ima više od 15 članova. U 75% saveta, više od 30% članova saveta su predstavnici privatnog sektora. Učešće privatnog sektora, tj. predstavnika lokalne poslovne zajednice do 20% je u svega 9,4% slučajeva, 20–30% takođe 9,4% slučajeva, 30–50% je u 25% i više od 50% u čak 50% slučajeva.

Ilustracija 9. *Struktura privrednog / privredno-ekonomskog / poslovnog saveta prema broju članova*

Član Opštinskog/Gradskog veća zadužen za privredu/investicije jeste član privrednog, privredno-ekonomskog ili poslovnog saveta u 44% slučajeva, pomoćnik predsednika/gradonačelnika za privrednu/investicije u 22%, načelnik opštinske/gradske uprave 25%, načelnik odeljenja/uprave za privredu 28% slučajeva, direktori javnih preduzeća čije se delatnosti vezuju za lokalni ekonomski razvoj 28%, predstavnik Nacionalne službe za zapošljavanje 22%, predstavnik Regionalne razvojne agencije u svega 9% saveta, predstavnik Agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća u 6,25%, predstavnik Regionalne privredne

komore / Lokalnog udruženja privrednika u 28% slučajeva, predstavnik univerziteta/ fakulteta ukoliko isti postoji 9% i predstavnik nevladinog sektora u 31% anketiranih gradova i opština koje imaju osnovane privredne, privredno-ekonomske ili poslovne savete.

Predsednik privrednog/privredno-ekonomskog/poslovnog saveta izabran je iz redova privrednika u 72% saveta.

Ilustracija 10. *Struktura privrednog / privredno-ekonomskog / poslovnog saveta (u %)*

Prema rezultatima istraživanja predstavnik/rukovodilac Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj prisustvuje i učestvuje u radu privrednog/privredno-ekonomskog/poslovnog saveta, bez obaveze članstva u istom, u 69% slučajeva, što umnogome doprinosi unapređenju koordinacije aktivnosti i projekata iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja. Takođe, značajno je to što predstavnik Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj prisustvuje sednicama poslovnog saveta jer će na osnovu zaključaka i inicijativa saveta moći da budu planirane i aktivnosti Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj, a zaključci, mišljenja, predlozi i inicijative imaju organizacionu jedinicu opštinske, tj. gradske administracije koja će se starati o izvršenju zadataka i naloga saveta.

Predsednik opštine/gradonačelnik učestvuje u radu privrednog / privredno-ekonomskog / poslovnog saveta, bez obaveze članstva u istom u 81% gradova i opština, što dokazuje postojanje svesti kod velike većine nosilaca vlasti i političkih lidera o tome da je neophodan kontinuirani dijalog lokalne samouprave, njenih lidera, predstavnika razvojnih institucija i poslovne zajednice.

Analizirajući učestalost postojanja, strukturu i opis poslova privrednog/privredno-ekonomskog/poslovnog saveta jedinica lokalne samouprave dolazimo do zaključka da je veliki broj jedinica lokalne samouprave, poštujući preporuke u vezi sa strukturom i funkcijama, iz modela Statuta jedinice lokalne samouprave, predloženog od strane Stalne konferencije gradova i opština, osnovao privredne savete iako ne postoji formalna obaveza predviđena pozitivnim zakonskim propisima Republike Srbije.

Statistička analiza[3]

Da li je formiran poslovni savet?

		Frekvencija / Učestalost	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeći	Ne	24	42.9	42.9	42.9
	Da	32	57.1	57.1	100.0
	Ukupno	56	100.0	100.0	

3 Analiza podataka rađena je uz korišćenje računarskog programa za analizu podataka SPSS. U tabelama u kojima je dato unakrsno tabeliranje prikazana je međuzavisnost različitih ispitivanih kategorijskih promenljivih. Detaljnijom analizom unakrsnih tabela, putem Hi-kvadrat testa nezavisnosti, istražuje se veza između dve kategorijske promenljive. Hi-kvadrat test poredi učestalost ili proporcije slučajeva opažene u svakoj od kategorija, sa vrednostima koje bi bile očekivane da između dve promenljive nema nikakve veze.

Unakrsno tabeliranje rezultata
Veličina opštine / Da li je formiran poslovni savet?

Veličina lokalne samouprave			Da li postoji Savet za zapošljavanje?		
			Ne	Da	Ukupno
Veličina opštine	mala do 20.000	**Broj**	**13**	**10**	**23**
		Procenat u okviru Veličina opštine	56,5%	43,5%	100,0%
	srednja 20.000 –80.000	**Broj**	**8**	**13**	**21**
		Procenat u okviru Veličina opštine	38,1%	61,9%	100,0%
	velika više od 80.000	**Broj**	**3**	**9**	**12**
		Procenat u okviru Veličina opštine	25,0%	75,0%	100.0%
Ukupno		**Broj**	**24**	**32**	**56**
		Procenat u okviru Veličina opštine	42,9%	57,1%	100,0%

Da li je predsednik saveta iz redova privrednika?

		Frekvencija / Učestalost	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeći	Da	33	58.9	58.9	58.9
	Ne	23	41.1	41.1	41.1
	Ukupno	56	100.0	100.0	100.0

Unakrsno tabeliranje rezultata
Veličina opštine / Da li je predsednik saveta iz redova privrednika?

Veličina lokalne samouprave			Da li postoji Savet za zapošljavanje?		
			Ne	Da	Ukupno
Veličina opštine	mala do 20.000	**Broj**	**19**	**4**	**23**
		Procenat u okviru Veličina opštine	82.6%	17.4%	100.0%
	srednja 20.000 –80.000	**Broj**	**8**	**13**	**21**
		Procenat u okviru Veličina opštine	38,1%	61,9%	100,0%
	velika više od 80.000	**Broj**	**6**	**6**	**12**
		Procenat u okviru Veličina opštine	50,0%	50,0%	100.0%
Ukupno		**Broj**	**33**	**23**	**56**
		Procenat u okviru Veličina opštine	58,9%	41,1%	100,0%

Hi-kvadrat test

	Vrednost	df (stepeni slobode)	Asimptotska značajnost (dvostrana)
Pirson Hi-kvadrat	9.490[a]	2	**.009**
Verovatnoća pojavljivanja	10.038	2	.007
Pirson Hi-kvadrat	56		

Postoji zavisnost između veličine opštine i ovog pitanja, tako da je u većini srednjih i velikih opština predsednik saveta iz redova privrednika.

Kvalitet rada saveta za zapošljavanje je ocenilo 45 opština:

		Frekvencija / Učestalost	Procenat	Važeći procenat
Važeći	1.00	6	10.7	20.0
	2.00	5	8.9	16.7
	3.00	6	10.7	20.0
	4.00	10	17.9	33.3
	5.00	3	5.4	10.0
	Ukupno	30	53.6	100.0
Nedostaje	Sistem	26	46.4	
Ukupno		56	100.0	

Kvalitet poslovnog saveta ocenjen je u 30 opština. Prosečna ocena je 2,97, a standardna devijacija 1,33.

Tabela 3. Odnos veličine lokalne samouprave, kvaliteta i funkcionalnosti poslovnih saveta

Unakrsno tabeliranje rezultata

Veličina opštine / Kvalitet i funkcionalnost lokalnog Saveta za zapošljavanje

Veličina lokalne samouprave		Ocena kvaliteta i funkcionalnosti poslovnog saveta					
		1.00	2.00	3.00	4.00	5.00	Ukupno
mala do 20.000	**Broj**	**3**	**1**	**2**	**3**	**1**	**10**
	Procenat u okviru Veličina opštine	30,0%	10,0%	20,0%	30,0%	10,0%	100,0%
srednja 20.000 – 80.000	**Broj**	**2**	**2**	**3**	**4**	**2**	**13**
	Procenat u okviru Veličina opštine	15,4%	15,4%	23,1%	30,8%	15,4%	100,0%
velika više od 80.000	**Broj**	**1**	**2**	**1**	**3**	**0**	**7**
	Procenat u okviru Veličina opštine	14,3%	28,6%	14,3%	42,9%	.0%	100,0%
Ukupno	**Broj**	**6**	**5**	**6**	**10**	**3**	**30**
	Procenat u okviru Veličina opštine	20,0%	16,7%	20,0%	33,3%	10,0%	100,0%

Hi-kvadrat test

	Vrednost	df (stepeni slobode)	Asimptotska značajnost (dvostrana)
Pirson Hi-kvadrat	3.130[a]	8	**.926**
Verovatnoća pojavljivanja	3.669	8	.886
Pirson Hi-kvadrat	30		

Ne postoji zavisnost između veličine opštine i funkcionalnosti poslovnog saveta.

Grupna statistika

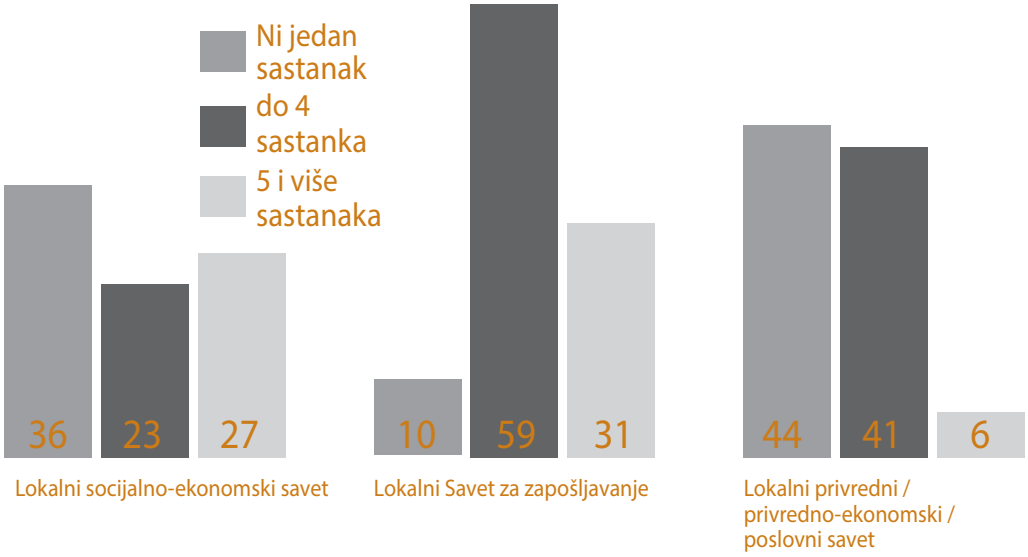
Kvalitet i funkcionalnost poslovnog saveta		N	Srednja vrednost	Standardna devijacija / odstupanje
Da li je predsednik saveta iz redova privrednika?	Ne	9	2.88889	1.691482
	Da	21	3.00000	1.183216

Prosečna ocena kvaliteta i funkcionalnosti poslovnog saveta veća je u onim opštinama gde je predsednik saveta iz redova privrednika, ali razlika nije statistički značajna.

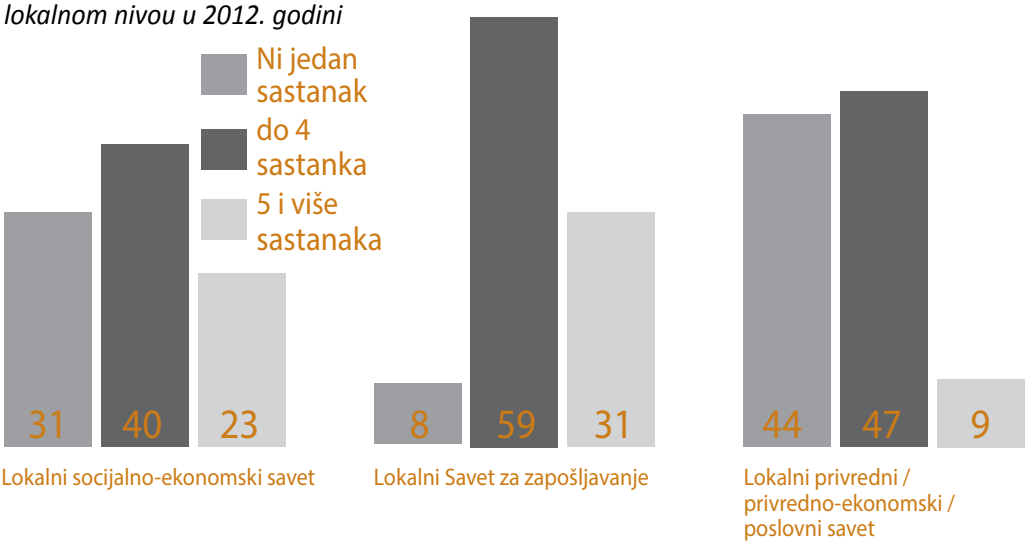
4.3. Predlog mera za unapređenje dinamike i funkcionalnosti poslovnih saveta

Analizirajući funkcionalnost postojećih oblika institucionalne saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou, može se primetiti da su jedinice lokalne samouprave svesne potrebe i spremne za uspostavljanje institucionalnih modela saradnje sa privatnim sektorom.

Ilustracija 11. *Broj održanih sastanak različitih oblika saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou u 2011. godini*

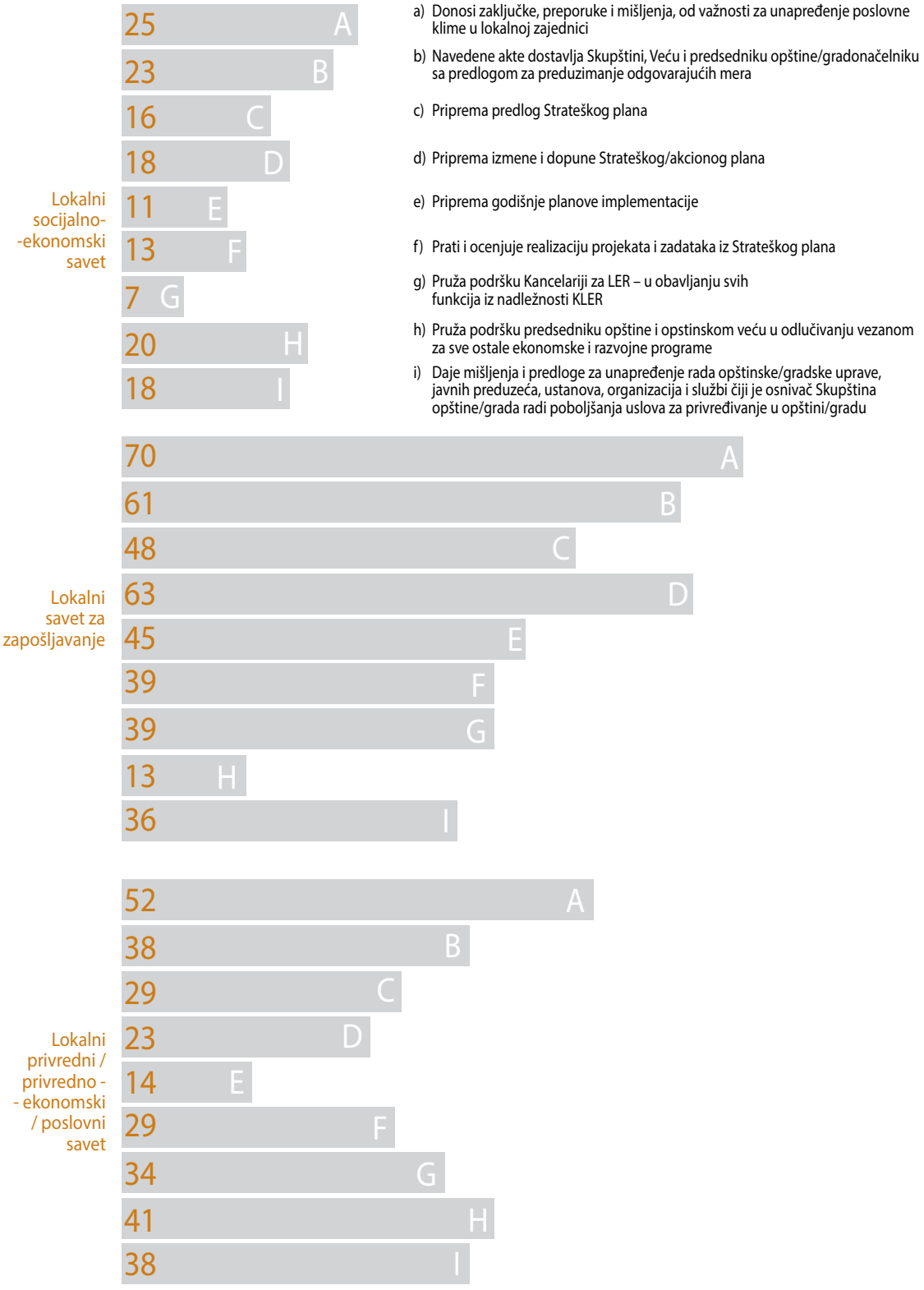
Ilustracija 12. *Broj održanih sastanak različitih oblika saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou u 2012. godini*

Kao ključni zaključci statističke analize dobijenih rezultata mogu se izdvojiti:

- Prosečna ocena kvaliteta socijalno-ekonomskog saveta jeste 2,83, sa prosečnim odstupanjem 1,34.
- Ne postoji zavisnost između veličine opštine i ocene kvaliteta i funkcionalnosti socijalno-ekonomskog saveta.
- Prosečna ocena kvaliteta i funkcionalnosti saveta za zapošljavanje jeste 3,24 sa prosečnim odstupanjem 1,05.
- Ne postoji zavisnost između veličine opštine i ocene kvaliteta i funkcionalnosti Saveta za zapošljavanje.
- Kvalitet poslovnog saveta ocenjen je u 30 opština. Prosečna ocena je 2,97, a standardna devijacija 1,33.
- Ne postoji zavisnost između veličine opštine i funkcionalnosti poslovnog saveta.
- Prosečna ocena kvaliteta i funkcionalnosti poslovnog saveta veća je u onim opštinama gde je predsednik saveta iz redova privrednika, ali razlika nije statistički značajna.

Ilustracija 13. *Uporedni prikaz funkcija različitih institucionalnih oblika saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou*

a) Donosi zaključke, preporuke i mišljenja, od važnosti za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici

b) Navedene akte dostavlja Skupštini, Veću i predsedniku opštine/gradonačelniku sa predlogom za preduzimanje odgovarajućih mera

c) Priprema predlog Strateškog plana

d) Priprema izmene i dopune Strateškog/akcionog plana

e) Priprema godišnje planove implementacije

f) Prati i ocenjuje realizaciju projekata i zadataka iz Strateškog plana

g) Pruža podršku Kancelariji za LER – u obavljanju svih funkcija iz nadležnosti KLER

h) Pruža podršku predsedniku opštine i opstinskom veću u odlučivanju vezanom za sve ostale ekonomske i razvojne programe

i) Daje mišljenja i predloge za unapređenje rada opštinske/gradske uprave, javnih preduzeća, ustanova, organizacija i službi čiji je osnivač Skupština opštine/grada radi poboljšanja uslova za privređivanje u opštini/gradu

Istovremeno, iz rezultata analize može se zaključiti:

- da Zakonom o lokalnoj samoupravi država nije eksplicitno definisala nadležnost u vezi sa saradnjom sa privatnim sektorom, već se trenutno osnov za nadležnost lokalne samouprave, koji moramo napomenuti nije tradicionalan, crpi iz formulacije „stara se o unapređenju opšteg okvira za privređivanje u jedinici lokalne samouprave“;
- da je država definisala obavezu jedinica lokalne samouprave za osnivanje lokalnih saveta za zapošljavanje i socijalno-ekonomskih saveta, kao oblika institucionalne saradnje sa privatnim sektorom, sa vrlo slično definisanim funkcijama i preporučenom strukturom;
- da jedinice lokalne samouprave poštuju preporuke Stalne konferencije gradova i opština pri definisanju opštih akata jedinice lokalne samouprave, pa su u okviru Statuta i drugih akata definisale mogućnost postojanja Privrednog / Privredno-ekonomskog / poslovnog saveta, kao još jednog institucionalnog modela saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou;
- da je struktura članstva lokalnog Saveta za zapošljavanje, lokalnog socijalno- - ekonomskog i privrednog / privredno-ekonomskog / poslovnog saveta slična;
- da su slične funkcije koje obavljaju lokalni Savet za zapošljavanje, lokalni socijalno- - ekonomski i privredni / privredno-ekonomski / poslovni savet;
- da su u okviru opštinskih i gradskih uprava osnovane organizacione jedinice za vršenje poslova iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja, čiji je opis poslova kompatibilan sa opisom funkcija članstva lokalnog Saveta za zapošljavanje, lokalnog socijalno--ekonomskog i privrednog / privredno-ekonomskog / poslovnog saveta;
- da nijedan od navedenih najčešćih oblika institucionalne saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou nije pokazao zavidan stepen funkcionalnosti;
- da su veću funkcionalnost i kvalitet rada pokazali institucionalni oblici saradnje/poslovni saveti kod kojih je predsednik iz redova privrednika;
- da vrlo često ne postoji koordinacija između lokalnog Saveta za zapošljavanje, lokalnog socijalno-ekonomskog, privrednog / privredno-ekonomskog / poslovnog saveta ali i organizacione jedinice za vršenje poslova iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja osnovane u okviru opštinskih i gradskih uprava.

Na osnovu navedenih činjenica koje potvrđuju rezultati predstavljene analize, a u cilju unapređenja dinamike i funkcionalnosti poslovnih saveta, odnosno svih institucionalnih oblika saradnje lokalne samouprave i privatnog sektora, tj. lokalnog Saveta za zapošljavanje, lokalnog socijalno-ekonomskog, privrednog / privredno-ekonomskog / poslovnog saveta i sl., ali i organizacione jedinice za vršenje poslova iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja osnovane u okviru opštinskih i gradskih uprava, potrebno je:

- **Inicirati izmene Zakona o lokalnoj samoupravi, tako što će se u okviru liste nadležnosti jedinica lokalne samouprave iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja izmeniti, tj. proširiti postojeća formulacija, tako da glasi:**
  - **kreira i usvaja programe lokalnog ekonomskog razvoja na održiv način,**
  - **sprovodi projekte lokalnog ekonomskog razvoja i vrši nadzor u realizaciji istih samostalno ili u saradnji sa partnerima,**

- *stvara uslove za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici kroz savetodavnu funkciju i predlaganje mera za unapređenje iste, kroz sagledavanje potrebe lokalne poslovne zajednice,*
- *kontinuirano sarađuje i uključuje poslovnu zajednicu u proces donošenja odluka od interesa za poslovnu zajednicu*,
- **bavi se strateškim planiranjem i realizuje lokalnu razvojnu politiku, daje inicijative za pripremanje i modifikovanje planova i programa,**
- **u saradnji sa nadležnim republičkim institucijama pruža podršku postojećim i kontinuirano radi na privlačenju novih investicija,**
- **vodi statistiku o razvojnim resursima i promoviše potencijale jedinica lokalne samouprave; kreira i održava baze podataka neophodne za lokalni ekonomski razvoj,**
- **bavi se razvojem radne snage,**
- *održava i unapređuje odnose sa svim institucijama odgovornim za ekonomski razvoj i koordinira njihove aktivnosti na lokalnom nivou,*
- **preuzima aktivnosti na marketingu i promociji lokalne samouprave, radi na promociji koncepta preduzetništva i javno-privatnih partnerstva.**

- **Imajući u vidu da je nerealno očekivati da se radi izmena Zakona o zapošljavanju i Zakona o socijalno-ekonomskom savetu, to je neophodno ostaviti mogućnost za formalno postojanje istih, ali je neophodno na lokalnom nivou koordinisati osnivanje i rad svih postojećih oblika institucionalne saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou na jedan od sledećih načina:**
  - **osnovati poslovni savet kao telo čiji će članovi po automatizmu biti svi članovi socijalno-ekonomskog saveta i članovi Saveta za zapošljavanje, uz obavezno prisustvo svih predsednika saveta sednicama ostalih saveta;**
  - **osnivačkim aktom i ostalim aktima poslovnog saveta definisati da su članovi poslovnog saveta po funkciji predsednik socijalno-ekonomskog saveta i predsednik Saveta za zapošljavanje (i eventualno nekog drugog institucionalnog oblika saradnje sa privatnim sektorom).**
- **Osnivačkim aktom i ostalim aktima poslovnog saveta, socijalno-ekonomskog saveta i Saveta za zapošljavanje definisati ulogu organizacione jedinice za vršenje poslova iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja osnovane u okviru opštinskih i gradskih uprava, kao sekretarijata saveta kako bi se operativno pratile aktivnosti svih oblika saradnje sa privatnim sektorom i članovima saveta pružale ispravne i blagovremene informacije o aktivnostima od interesa za rad saveta i između sednica saveta.**
- **Razmotriti mogućnosti za registraciju poslovnog saveta kao posebnog, nezavisnog i neprofitnog pravnog lica za čiji će rad biti obezbeđena sredstva iz budžeta lokalne samouprave i donacija članova, čiji će sekretarijat biti organizaciona jedinice za vršenje poslova iz oblasti lokalnog ekonomskog razvoja osnovana u okviru opštinskih i gradskih uprava, a čija bi uloga u budućnosti mogla da bude ključna u sprovođenju politika lokalnog ekonomskog razvoja. Naime, poznat je model da**

jedinice lokalne samouprave koriste ovakve institucionalne mehanizme da preko njih sprovode politike i mere lokalnog ekonomskog razvoja koje su zabranjene jedinicama lokalne samouprave.

- **U rad poslovnih saveta uključiti što veći broj privrednika i predstavnika institucija koje utiču na kvalitet poslovnog okruženja.**
- **Održavati sastanke poslovnog saveta najmanje jednom u tri meseca i obezbediti prisustvo gradonačelnika/predsednika opštine sednicama saveta.**
- **Za predsednika poslovnog saveta postaviti osobu iz redova privrednika.**

5. Komunikacija i mehanizmi saradnje sa poslovnom zajednicom na lokalnom nivou (mogući oblici komunikacije i saradnje sa privatnim sektorom)

Komunikacija lokalne samouprave sa poslovnom zajednicom deo je opšte strategije komunikacije lokalne samouprave.

Stalna konferencija gradova i opština izdala je i Priručnik za odnose sa javnošću sa posebnim osvrtom na komunikaciju u oblasti evropskih integracija, zaštite životne sredine, rodne ravnopravnosti i poslovnog okruženja (http://skgo.org/publications/details/476).

Kako se u Srbiji opštine razlikuju po veličini, broju stanovnika, strukturi privrede, razvijenosti, kvalitetu poslovnog okruženja, nezaposlenosti, prosečnoj zaradi itd., neophodno je da svaka opština definiše, tj. odabere adekvatne modele iz skupa ponuđenih modela i mehanizama komunikacije i saradnje sa lokalnom poslovnom zajednicom.

Komunikacija sa privatnim sektorom mora biti jasna i dvosmerna, ali istovremeno može biti direktna i indirektna, formalna i neformalna. Komunikacija sa poslovnim sektorom može se podeliti na komunikaciju sa poslovnom javnošću, građanima i medijima. U *Vodiču za poslovne savete* pre svega ćemo se osvrnuti na moguće mehanizme direktne komunikacije, tj. saradnje sa poslovnom javnošću.

5.1. Formalna komunikacija

U okviru aktivnosti formalne direktne komunikacije sa privredom, koje se preporučuju, ističemo:

Istraživanje stavova poslovne zajednice

Istraživanje stavova poslovne zajednice o kvalitetu poslovnog okruženja na lokalnom nivou podrazumeva prikupljanje i analizu podataka: o stepenu zadovoljstva lokalnih privrednika radom relevantnih lokalnih i republičkih institucija prisutnih na teritoriji lokalne samouprave, o problemima sa kojima se susreću u radu i predlozima za unapređenje poslovnog ambijenta, a može obuhvatiti i namenska istraživanja o planovima za investiranje, potrebama za radnom snagom i sl. Sprovođenje istraživanja stavova poslovne zajednice preporučuje se na godišnjem nivou, i preporuka je da istraživanje sprovode organizacione jedinice jedinica lokalne samouprave koje se bave lokalnim ekonomskim razvojem u saradnji sa poslovnim savetom, a u okviru kojeg će zaposleni obilaziti lokalna privredna društva, odabrana po referentnom uzorku, i popunjavati unapred pripremljene upitnike.

Istraživanje stavova poslovne zajednice, kao jedan od ključnih mehanizama za identifikaciju potreba lokalne poslovne zajednice, treba sprovoditi na godišnjem nivou, tako što će predstavnici – zaposleni u lokalnoj samoupravi, najbolje zaposleni u kancelarijama za lokalni ekonomski razvoj, tj. organizacionim oblicima koji obavljaju funkciju unapređenja lokalnog ekonomskog razvoja u saradnji sa privrednim savetom, sprovoditi istraživanja, posećivati

kompanije, uspostaviti direktnu komunikaciju sa vlasnicima i direktorima, upoznati se na licu mesta sa problemima sa kojima se konkretno privredno društvo susreće, ali i iskoristiti priliku da predstave lokalnu samoupravu i njene postojeće aktivnosti na unapređenju poslovnog ambijenta.

Komparativna analiza godišnjih istraživanja stavova poslovne zajednice iz godine u godinu može poslužiti kao jasan indikator uspešnosti rada institucionalnih oblika saradnje na lokalnom nivou, kao i svih institucija čiji je rad od interesa za poslovno okruženje na lokalnom nivou. U slučaju da postoji mogućnost, u ovu vrstu istraživanja, radi objektivnosti i kvaliteta analize, treba uključiti predstavnike akademske zajednice, tj. referentne profesore univerziteta, fakulteta i visokih škola.

Program za unapređenje poslovanja
Na bazi rezultata istraživanja stavova poslovne zajednice potrebno je d**efinisati aktivnosti i program za unapređenje uslova poslovanja i rešavanje konkretnih identifikovanih problema**. Na ovaj način privrednici koji su učestvovali u istraživanju stavova poslovne zajednice dobiće konkretne rezultate i biće spremni da u istoj ili sličnoj anketi naknadno učestvuju. Posle izrade programa za unapređenje poslovanja treba obilaziti, tj. posećivati i privredna društva na teritoriji lokalne samouprave i prezentovati program, jer se kroz svaku posetu koja ima konkretan cilj i rezultat unapređuju odnosi i saradnja sa poslovnom zajednicom.

Održavanje redovnih sastanaka i prezentacija raspoloživih mehanizama podrške (unapređenje dostupnosti finansijske i nefinansijske podrške)
Najveći broj privrednika još nije informisan o mogućnostima za korišćenje finansijskih sredstava za podršku investicijama, razvoju konkurentnosti, internacionalizaciji itd., koja su lokalnim privrednim društvima na raspolaganju od državnih institucija za podršku poslovanju, ali i međunarodnih donatora. Preporučuje se da jedinice lokalne samouprave u saradnji sa nadležnim, npr. regionalnim razvojnim agencijama i/ili republičkim institucijama organizuju prezentacije raspoloživih programa. Na taj način povećaće se dostupnost svih raspoloživih finansijskih sredstava i verovatnoća da kompanije iz lokalnih sredina koriste sredstva biće znatno veća. Istovremeno, lokalne kompanije će u lokalnoj samoupravi, tj. nadležnoj organizacionoj jedinici prepoznati nekoga ko brine i pomaže lokalnoj poslovnoj zajednici.

Organizacija okruglih stolova i javnih rasprava o značajnim zakonskim predlozima i posebno lokalnim odlukama kojima se utiče na poslovni ambijent
Do čestih promena zakonskih rešenja dolazi bez dovoljnog učešća privrede u javnim raspravama i pružanja prilike privrednicima da utiču na rešenja koja se predlažu. Preporučuje se da nadležne organizacione jedinice u jedinicama lokalne samouprave prate zakonodavnu aktivnost i da u fazama pripreme zakonskih rešenja i javne rasprave organizuju okrugle stolove i debate na kojima će lokalna poslovna zajednica moći da iznese svoja mišljenja i eventualne predloge koje bi trebalo proslediti nadležnima.

Ova vrsta komunikacije posebno je značajna prilikom donošenja lokalnih odluka kojima se utiče na poslovanje. Prezentacije i sastanke trebalo bi organizovati i s ciljem predstavljanja ključnih dokumenata koja donosi jedinica lokalne samouprave na godišnjem nivou, poput Programa razvoja grada/opštine, Programa izgradnje komunalne infrastrukture, Programa održavanja komunalne infrastrukture, budžeta grada/opštine i prezentacije planova javnih nabavki.

5.2. Neformalna direktna komunikacija

Neformalni kontakti sa preduzećima s ciljem unapređenja odnosa dovešće do bolje poslovne klime i izgradiće poverenje. Važan deo ove aktivnosti jeste redovna neformalna komunikacija sa preduzećima koja posluju u vašoj zajednici, i to će vam omogućiti da:

- uspostavite dobre odnose s njima,
- razumete njihove potrebe,
- pokušate da odgovorite na njihove potrebe,
- dobijete povratne informacije o svojoj aktivnosti.

Da bi se uspostavio dublji i kvalitetniji kontakt sa preduzećima, nije dovoljno da se tome posvetite samo formalno, već treba direktno istraživati njihove potrebe i odgovarati na njih. Kvalitet informacija koje ćete dobiti iz poslovne zajednice i poverenje preduzeća u lokalnu samoupravu u velikoj meri će zavisiti od privatne, neformalne komunikacije koju ćete uspostaviti sa njima kroz organizovanje raznih manifestacija i neformalnih skupova, kao i vaše uspešnosti u takvim kontaktima.

Radni dan u domaćoj firmi
Pokušajte da shvatite šta preduzeća u vašem gradu/opštini rade. Da bi se ovo postiglo, ponekad je potrebno da jedan od zaposlenih provede dan / pola dana u jednom od preduzeća. Na taj način ćete dobiti bolji uvid u njihove probleme, a oni će biti spremniji da ih podele sa vama.

Kokteli
Organizovanje koktela za predstavnike poslovne zajednice veoma je važan pristup u uspostavljanju neformalnih kontakata s njima. Povod za organizovanje koktela može biti uspeh u poslovanju, potpisan ugovor, uspešan nastup na sajmu, novogodišnja svečanost, prijem nagrade određenih preduzeća u vašoj opštini od bilo koje institucije itd.

Sportski i kulturni događaji
Možete pozvati predstavnike lokalne poslovne zajednice da sa predstavnicima javnog sektora odigraju humanitarni sportski meč. Pretpostavka je da će se predstavnici poslovne zajednice uvek odazvati. Takođe, možete uvesti sportske igre između lokalne samouprave i lokalne poslovne zajednice, kao redovnu aktivnost, koja će vas dosta približiti njima. Pokušajte da zajedno sa predstavnicima poslovne zajednice organizujete različite kulturne manifestacije. Uspešni ljudi vrlo često imaju potrebu da svoj uspeh podele sa drugima.

Iniciranje lokalnih medijskih kampanja
Aktivnosti na promociji lokalnih proizvoda pozitivno utiču na širenje svesti o lokalnim proizvođačima i njihovim proizvodima, što vodi povećanju prodaje i tržišnog učešća lokalnih proizvođača, a što u konačnom rezultuje povećanjem zaposlenosti i ekonomskim razvojem lokalne zajednice.

Podizanje nivoa preduzetničke kulture
Godišnje dodele nagrada najuspešnijim privrednicima, poput nagrade za najboljeg poslodavca, najuspešnijeg početnika, najaktivniju kompaniju u oblasti društveno

odgovornog poslovanja, najvećeg investitora itd., još jedan su od preporučenih modela saradnje. Promocija primera dobre prakse uticaće na širenje preduzetničke kulture i unapređenje poslovanja privrednih društava u lokalnoj zajednici. U okviru mera za podizanje nivoa preduzetničke kulture posebnu pažnju treba posvetiti promociji **društveno odgovornog poslovanja.** Sa dolaskom stranih kompanija i početkom njihovog poslovanja u Srbiji, mnoge od njih su počele da pružaju podršku na teritoriji lokalne samouprave na kojoj posluju, tako što su pomogle određenu aktivnost za koju ne postoje obezbeđena sredstva iz budžeta i na taj način pokazale i svoju odgovornost prema zajednici. Ovo je i primeren način da se pokaže dobra saradnja opštine i biznisa u zajedničkim akcijama. Danas ima mnogo primera dobre prakse društveno odgovornog poslovanja i ova oblast predstavlja veliko neistraženo i nedovoljno eksploatisano polje saradnje između jedinica lokalne samouprave i lokalne poslovne zajednice.

6. Predlog institucionalnih modela i nadležnosti poslovnog saveta

Predstavnici privrede u lokalnoj samoupravi imaju priliku da se izjasne o pojedinim aspektima lokalnog ekonomskog razvoja u nekim od analiziranih institucionalnih oblika saradnje na lokalnom nivou – na primer, u lokalnim savetima za zapošljavanje okupljeni su predstavnici lokalne samouprave, Nacionalne službe za zapošljavanje, privatni preduzetnici, predstavnici Centra za socijalni rad, predstavnici reprezentativnih sindikata i nevladinih organizacija. Međutim, imajući u vidu da su ovi forumi (saveti, odbori, komisije) osnovani u cilju uspostavljanja ili što boljeg funkcionisanja samo jednog dela lokalnog privrednog okvira (zapošljavanje, obrazovanje, definisanje i praćenje strategije razvoja), uloga predstavnika privrede eventualno se svodi samo na formulisanje predloga i inicijativa i praćenje već usvojenih mera koje se odnose na jednu usko specifičnu oblast. U tom smislu, ni oni nemaju uvek motivaciju i dugoročniji interes da učestvuju i daju suštinski doprinos radu ovih tela.

Istovremeno, iako kancelarije za lokalni ekonomski razvoj (i ostali organizacioni oblici organizacionih jedinica u okviru jedinica lokalne samouprave koji se bave lokalnim ekonomskim razvojem) u većini gradova ili opština ulažu velike napore da u svoje inicijative za podsticanje privrednog razvoja grada ili opštine uključe i predstavnike privrede, to za sada prema rezultatima istraživanja funkcionalnosti ne daje očekivane rezultate. Zbog toga je Stalna konferencija gradova i opština, u svom Modelu statuta grada/opštine predvidela osnivanje poslovnog saveta, kao radnog tela gradskog, odnosno opštinskog veća, koje bi trebalo da predstavnicima privrede obezbedi mogućnost **da u kontinuitetu i na jasno definisan način sarađuju sa izvršnim organima u gradu/opštini, ostvaruju uvid u proces donošenja svih odluka kojima se menja privredni ambijent u lokalnoj samoupravi i da na njega direktno utiču i kasnije prate njegovo sprovođenje**. Ovo se odnosi kako na odluke u domenu uređenja prostora i planiranja kapitalnih investicija, tako i na inicijative u oblastima obrazovanja ili zapošljavanja, praćenje sprovođenja strateškog plana lokalne samouprave i predlaganje njegovih izmena i dopuna itd.

Kako je većina ispitanih jedinica lokalne samouprave, koje su učestvovale u istraživanju funkcionalnosti različitih institucionalnih oblika saradnje sa privredom na lokalnom nivou, prihvatila preporučeni Model statuta Stalne konferencije gradova i opština i predvidela i formirala privredne savete sa nadležnostima predviđenim navedenim modelom statuta, to je ovaj *Vodič za poslovne savete* pre svega usmeren na preporuke u vezi sa strukturom i aktivnostima saveta, kao i na upoznavanje ljudi koji se privrednim savetima bave sa pregledom zakonskog okvira u ovoj oblasti, mogućim mehanizmima i aktivnostima komunikacije i saradnje, iskustvima u vezi sa funkcionisanjem različitih oblika saradnje sa privredom na lokalnom nivou u Evropi i svetu i mogućim perspektivama institucionalne saradnje sa privredom na lokalnom nivou.

6.1. Koraci prilikom formiranja poslovnog saveta

Za gradove i opštine koji svojim statutima nisu predvideli formiranje poslovnih saveta, najjednostavniji prelazni model je da predsednik opštine, odnosno gradonačelnik svojim rešenjem obrazuje poslovni savet, kao svoje stručno, operativno i savetodavno telo, u skladu sa predloženim modelom Statuta.

Na isti način je i gradsko, odnosno opštinsko veće ovlašćeno da donese rešenje kojim će formirati poslovni savet kao svoje telo.

Za gradove i opštine koji su svojim statutima predvideli formiranje poslovnih saveta, pravni osnov sačinjavaju model Statuta grada (čl. 71. i 72) i model poslovnika opštinskog/gradskog veća (čl. 22–29).

Predsednik opštine, odnosno opštinsko veće može posebnim rešenjem da imenuje članove poslovnog saveta, a postoji i mogućnost da se u istom rešenju obrazuje poslovni savet i imenuju članovi.

Preporučuje se da se razdvoji postupak formiranja poslovnog saveta i imenovanja članova, jer se u tom slučaju otvara mogućnost da se uz puno učešće predstavnika privrede i privrednih udruženja obavi postupak kandidature, odnosno predlaganja članova poslovnog saveta koje imenuje predsednik, odnosno veće. Struktura saveta je jedno od ključnih pitanja kojima se unapred opredeljuje funkcionalnost saveta.

Predlog rešenja o formiranju poslovnog saveta priprema gradska, odnosno opštinska uprava, i samo rešenje treba da sadrži:

- broj članova saveta (ne više od 15–25 članova sa najmanje 30% predstavnika privrede);
- članove saveta po funkciji:
  - član opštinskog/gradskog veća zadužen za privredu/investicije,
  - pomoćnik predsednika/gradonačelnika za privredni razvoj/investicije,
  - načelnik opštinske/gradske uprave, načelnik odeljenja/uprave za privredu,
  - predsednik lokalnog Saveta za zapošljavanje i lokalnog socijalno-ekonomskog saveta,
  - direktori javnih preduzeća čije se delatnosti vezuju za lokalni ekonomski razvoj (npr. Direkcija za građevinsko zemljište, urbanizam i planiranje i izgradnju) – mogu biti i članovi bez prava glasa,
  - predstavnik Nacionalne službe za zapošljavanje,
  - predstavnik Regionalne razvojne agencije/agencije za mala i srednja preduzeća, predstavnik Regionalne privredne komore i predstavnik reprezentativnog udruženja privrednika;
- obavezno učestvovanje predstavnika najreferentnijih obrazovnih institucija (rektor Univerziteta, dekani fakulteta, direktori visokih škola i srednjih stručnih škola u zavisnosti od veličine grada/opštine, postojanja i značaja navedenih institucija u lokalnoj sredini);

- **način predlaganja članova poslovnog saveta iz redova privrede – poželjno je:**
  - **da reprezentativna udruženja privrednika na teritoriji grada/opštine predlože po dva svoja kandidata (privrednika, a ne zaposlene u udruženju) i da od ta dva kandidata obavezno bude imenovan po jedan,**
  - **definisanje jasnih kriterijuma za izbor članova saveta (najuspešniji po različitim kriterijumima** – visina prihoda, visina dobiti, broj zaposlenih, broj novozaposlenih, visina investicije, vrednost izvoza, inovativnost proizvoda i usluga i sl.),
  - **u slučaju postojanja renomiranih stranih investitora u gradu/opštini, članovi saveta bi trebalo da budu menadžeri tih kompanija;**
  - **u slučaju postojanja Regionalne privredne komore ili predstavništva Regionalne privredne komore, uključiti i predsednika, odnosno predstavnika Regionalne privredne komore;**
- obavezu predsednika opštine, odnosno veća da uputi javni poziv, i to kako u lokalnim medijima, tako i u nekom mediju sa nacionalnom pokrivenošću, udruženjima građana, privrednim udruženjima i preduzetnicima, kao i građanima preko mesnih zajednica, da predlože članove poslovnog saveta; u javnom pozivu određuje se primereni rok za dostavljanje predloga;
- **odredbu da se na konstitutivnoj sednici poslovnog saveta bira njegov predsednik, koji obavezno mora biti iz reda privrednika**;
- odredbu da se članovi poslovnog saveta imenuju na vreme od četiri godine (alternativa je da se imenuju na vreme trajanja mandata predsednika opštine, odnosno gradskog veća);
- **imenovanje sekretara koji učestvuje na sednicama saveta i odgovoran je za organizaciju sednica poslovnog saveta bez prava glasa; preporuka je da se za ovu aktivnost po funkciji angažuje šef kancelarije za lokalni ekonomski razvoj.**
- odredbu da sednicama saveta obavezno prisustvuju bez prava glasa predsednik opštine/gradonačelnik, predsednik SO, načelnik opštinske uprave, predstavnik resorno nadležne jedinice opštinske uprave ako su pitanja na dnevnom redu u nadležnosti te jedinice;
- odredbu o tome da poslovni savet mora dobiti odgovor, u roku od 15 dana, na predloge od predsednika opštine/gradonačelnika i svih drugih organa, tela i organizacionih jedinica opštinske uprave, kojima uputi zaključak, preporuku ili mišljenje.

U zavisnosti od veličine i administrativne uloge jedinice lokalne samouprave u sistemu državne uprave, kao i broja privrednika i privrednih društava i njihovih udruženja na teritoriji lokalne samouprave, neophodno je definisati različitu strukturu za različite grupe jedinica lokalne samouprave. Neophodno je obuhvatiti sve ili makar najznačajnije institucije čiji rad utiče na kvalitet poslovnog okruženja, a istovremeno održati broj članova saveta na razumnom i funkcionalnom nivou.

6.1.1. Predlog strukture poslovnog saveta kod malih opština – do 20.000 stanovnika

U manjim jedinicama lokalne samouprave vrlo je jasno koji su ključni nosioci privrednog razvoja i koje su institucije nosioci razvojnih procesa. Takođe, često je uočljivo koji industrijski sektori i oblasti imaju najveći potencijal, i razvoj ovih opština najčešće je baziran pre svega na prirodnim resursima. U tom smislu, u poslovni savet i njegove aktivnosti potrebno je uključiti i predstavnike poljoprivrednih udruženja, u pretežno ruralnim sredinama, kao i predstavnike turističke privrede, u malim turističkim mestima.

Kako je u ovim sredinama opštepoznato ko su nosioci privrednog razvoja, iako je zbog transparentnosti preporučeno, moguće je kreirati poslovni savet i bez javnog oglašavanja i upućivanja poziva za predlaganje članova saveta u javnosti.

Predlog rešenja o formiranju poslovnog saveta priprema opštinska uprava, i ono treba da sadrži:

- broj članova saveta **(ne više od 15 članova sa najmanje 50% predstavnika privrede);**
- članove saveta po funkciji:
  - član opštinskog veća zadužen za privredu/investicije,
  - pomoćnik predsednika za privredni razvoj/investicije,
  - načelnik opštinske uprave,
  - načelnik odeljenja/uprave za privredu,
  - predsednik lokalnog Saveta za zapošljavanje i lokalnog socijalno-ekonomskog saveta,
  - direktori javnih preduzeća čije se delatnosti vezuju za lokalni ekonomski razvoj (npr. Direkcija za građevinsko zemljište, sportski centar, turistička organizacija),
  - predstavnik Nacionalne službe za zapošljavanje,
  - predstavnici relevantnih republičkih institucija prisutnih na teritoriji lokalne samouprave čiji rad utiče na kvalitet poslovnog okruženja (Poreska uprava, Republički geodetski zavod – Služba za katastar nepokretnosti, Privredno društvo za distribuciju električne energije i sl.) – mogu biti i pozivani na sednice saveta bez prava glasa i formalnog članstva u zavisnosti od teme,
  - kako je reč o sredinama u kojima je čitavoj javnosti poznato ko su najuspešniji privrednici i najveći poslodavci nosioci privrednog razvoja, to je potrebno uključiti direktno najuspešnije privrednike **(najuspešnije po različitim kriterijumima** – visina prihoda, visina dobiti, broj zaposlenih, broj novozaposlenih, visina investicije, vrednost izvoza, inovativnost proizvoda i usluga i sl.),
  - predstavnik reprezentativnog/reprezentativnih udruženja privrednika/poljoprivrednika.

6.1.2. Predlog strukture poslovnog saveta kod srednjih opština – od 20.000 do 80.000 stanovnika

Kod opština srednje veličine prisutan je veći broj predstavnika republičkih institucija i vrlo često u ovu grupu opština spadaju jedinice lokalne samouprave koje su centri upravnih okruga, pa je neophodno delimično izmeniti preporučenu strukturu poslovnog saveta.

Predlog rešenja o formiranju poslovnog saveta priprema opštinska uprava, i ono treba da sadrži:

- broj članova saveta **(ne više od 15 članova sa najmanje 50% predstavnika privrede);**
- članove saveta po funkciji:
  - član opštinskog veća zadužen za privredu/investicije i/ili pomoćnik predsednika za privredni razvoj/investicije,
  - načelnik opštinske uprave i/ili načelnik odeljenja/uprave za privredu,
  - predsednik lokalnog Saveta za zapošljavanje i lokalnog socijalno-ekonomskog saveta,
  - direktori javnih preduzeća čije se delatnosti vezuju za lokalni ekonomski razvoj (npr. Direkcija za građevinsko zemljište, sportski centar, turistička organizacija) – mogu biti i pozivani na sednice saveta bez prava glasa i formalnog članstva u zavisnosti od teme,
  - predstavnici referentnih obrazovnih institucija koje postoje u opštini (fakulteta, visokih škola, srednjih stručnih škola itd.),
  - predstavnik Nacionalne službe za zapošljavanje,
  - predstavnici relevantnih republičkih institucija prisutnih na teritoriji lokalne samouprave čiji rad utiče na kvalitet poslovnog okruženja (Poreska uprava, Uprava carine, Republički geodetski zavod – Služba za katastar nepokretnosti, Privredno društvo za distribuciju električne energije i sl.) – mogu biti i pozivani na sednice saveta bez prava glasa i formalnog članstva u zavisnosti od teme,
  - **najuspešniji privrednici, najveći poslodavci i najveći investitori (najuspešniji po različitim kriterijumima** – visina prihoda, visina dobiti, broj zaposlenih, broj novozaposlenih, visina investicije, vrednost izvoza, inovativnost proizvoda i usluga i sl.),
  - predsednik/predstavnik Regionalne privredne komore,
  - predstavnik reprezentativnog/reprezentativnih udruženja privrednika i/ili poljoprivrednika,
  - predstavnik, odnosno predstavnici najvećeg, odnosno najvećih i najrenomiranijih stranih investitora,
  - predstavnik Regionalne razvojne agencije, Agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća i Regionalne privredne komore.

6.1.3. Predlog strukture poslovnog saveta kod gradova i velikih opština – više od 80.000 stanovnika

Predlog rešenja o obrazovanju poslovnog saveta priprema opštinska uprava, i ono treba da sadrži:

- broj članova saveta **(ne više od 25 članova sa najmanje 30% predstavnika privrede);**
- članove saveta po funkciji:
  - član opštinskog/gradskog veća zadužen za privredu/investicije,
  - pomoćnik predsednika/gradonačelnika za privredni razvoj/investicije,
  - načelnik opštinske/gradske uprave,
  - predsednik lokalnog Saveta za zapošljavanje i lokalnog socijalno-ekonomskog saveta,
  - načelnik odeljenja/uprave za privredu i ostalih uprava/odeljenja čije se delatnosti vezuju za lokalni ekonomski razvoj – mogu biti i pozivani na sednice saveta bez prava glasa i formalnog članstva u zavisnosti od teme,
  - direktori javnih preduzeća čije se delatnosti vezuju za lokalni ekonomski razvoj (npr. Direkcija za građevinsko zemljište),
  - predstavnici referentnih obrazovnih institucija koje postoje u opštini/gradu (Univerziteta, fakulteta, visokih škola, srednjih stručnih škola itd.),
  - predstavnik Nacionalne službe za zapošljavanje,
  - predstavnici relevantnih republičkih institucija prisutnih na teritoriji lokalne samouprave čiji rad utiče na kvalitet poslovnog okruženja (Poreska uprava, Uprava carine, Republički geodetski zavod – Služba za katastar nepokretnosti, Privredno društvo za distribuciju električne energije i sl.),
  - najuspešniji privrednici, najveći poslodavci i najveći investitori **(najuspešniji po različitim kriterijumima** – visina prihoda, visina dobiti, broj zaposlenih, broj novozaposlenih, visina investicije, vrednost izvoza, inovativnost proizvoda i usluga i sl.),
  - predsednik/predstavnik Regionalne privredne komore,
  - predstavnik reprezentativnog/reprezentativnih udruženja privrednika i/ili poljoprivrednika,
  - predstavnik, odnosno predstavnici najvećeg, odnosno najvećih i najrenomiranijih stranih investitora,
  - predstavnik Regionalne razvojne agencije, Agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća i Regionalne privredne komore.

6.2. Nadležnosti

Kako je već navedeno, najveći broj jedinica lokalne samouprave doneo je svoje statute i poslovnike o radu gradskog/opštinskog veća u skladu sa Modelom predloženim od strane SKGO. Imajući to u vidu, a u skladu sa rezultatima predstavljene analize, predložene nadležnosti u okviru navedenog modela daju dovoljan formalni prostor za rad poslovnih saveta, i u njihovom radu se pre svega treba truditi da zajedno sa organizacionim jedinicama u okviru uprave jedinice lokane samouprave koja se bavi lokalnim ekonomskim razvojem sprovode što više aktivnosti i predloženih mehanizama komunikacije i saradnje sa privredom na lokalnom nivou, predstavljenim u petom poglavlju ovog *Vodiča za poslovne savete*.

Prema Modelu statuta grada, odnosno opštine SKGO, poslovni savet je nadležan:

- da donosi zaključke, preporuke i mišljenja od važnosti za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici;
- da navedene akte dostavlja Skupštini, Veću i predsedniku opštine/gradonačelniku sa predlogom za preduzimanje odgovarajućih mera iz nadležnosti tih organa;
- da priprema predlog Strateškog plana;
- da priprema izmene i dopune postojećeg Strateškog i akcionog plana;
- da priprema godišnje planove implementacije (Plan implementacije projekata ekonomskog razvoja);
- da prati i ocenjuje realizaciju projekata i projektnih zadataka iz Strateškog plana;
- da pruža podršku kancelariji za LER – u obavljanju svih funkcija iz nadležnosti KLER;
- da pruža podršku predsedniku opštine i opštinskom veću u odlučivanju vezanom za sve ostale ekonomske i razvojne programe;
- da daje mišljenja i predloge za unapređenje rada opštinske/gradske uprave, javnih preduzeća, ustanova, organizacija i službi čiji je osnivač Skupština opštine/grada radi poboljšanja uslova za privređivanje u opštini/gradu.

7. Ambijent za uspostavljanje saradnje između lokalne samouprave i lokalne poslovne zajednice

Kao što je već rečeno, saradnja između privatnog sektora i jedinica lokalne samouprave jeste novina i za privrednike i za lokalnu administraciju, pa su i međusobna komunikacija i modeli saradnje novina.

Kako je zaključeno, u većini jedinica lokalne samouprave postoje organizacione jedinice koje se bave lokalnim ekonomskim razvojem. Upravo ove organizacione jedinice moraju biti ključni akteri u operativnoj saradnji sa privatnim sektorom na lokalnom nivou jer bi one trebalo da sprovode i koordiniraju sve aktivnosti i pružaju podršku rukovodstvu jedinice lokalne samouprave, privrednom savetu i ostalim zainteresovanim stranama u procesu unapređenja saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou. Istovremeno je neophodno definisati kontakte – referentne predstavnike lokalne poslovne zajednice koji će na operativnom nivou sarađivati sa organizacionim jedinicama koje se bave lokalnim ekonomskim razvojem u okviru administracije.

7.1. Akteri institucionalne saradnje na lokalnom nivou – stanje i izazovi u Srbiji

Do donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi jedinice lokalne samouprave nisu aktivno radile na unapređenju poslovnog ambijenta. Sa uvođenjem nadležnosti lokalnog ekonomskog razvoja, osnivanjem organizacionih jedinica koje se bave lokalnim ekonomskim razvojem u okviru administracije i poslovnih saveta, kreiranjem obaveza formiranja lokalnih socijalno-ekonomskih saveta i lokalnih saveta za zapošljavanje stvorena je zakonska osnova za početak saradnje sa privredom na lokalnom nivou. Istovremeno, funkcionalnost ovih oblika saradnje nije na zavidnom nivou, što se moglo i očekivati jer je reč o „mladim“ funkcijama i institucionalnim oblicima.

Da bi ova saradnja bila od obostrane koristi i davala valjane rezultate za dobrobit lokalne zajednice, potrebno je:

- da se razvije svest o potrebi za saradnjom kod obe strane,
- da se razvije svest o dobrobitima svake strane i lokalne zajednice od međusobne saradnje,
- da se definišu modeli saradnje i mehanizmi komunikacije,
- da se formiraju institucije koje će omogućavati saradnju.

Lokalna samouprava

Osnivanjem kancelarija za lokalni ekonomski razvoj, odnosno drugih organizacionih oblika, koje obavljaju funkcije unapređenja lokalnog ekonomskog razvoja, jedinice lokalne samouprave definisale su operativnu organizacionu jedinicu lokalne administracije koja treba

da bude operativno i ključno mesto u okviru lokalne administracije sa kojom će lokalna poslovna zajednica direktno komunicirati i sarađivati. S vremenom će uloga, značaj, stručni i organizacioni kapaciteti, vidljivost i prepoznatljivost ovih organizacionih jedinica jačati i one će biti prepoznate od strane poslovne zajednice kao mesto za kontakt. Trenutno se radi o institucijama koje su „mlade" i po godinama postojanja i treba im dati vremena i šanse da u svakom pogledu ojačaju.

Privatni sektor / lokalna poslovna zajednica

Struktura privrede u Srbiji i jedinicama lokalne samouprave umnogome se promenila, pa privredna društva, nosioci privrednog razvoja sa kraja devedesetih godina dvadesetog veka nisu više značajni akteri u lokalnim ekonomijama, već se struktura privrede promenila tako što su se izdvojile četiri grupe privrednih subjekata: mala privredna društva i preduzetnici; jaka lokalna privredna društva, najčešće srednja preduzeća, koja dobro posluju; strani investitori i izuzetno veliki poslodavci (uglavnom velika preduzeća); i neprivatizovana ili neuspešno privatizovana privredna društva koja su u restrukturiranju ili stečaju.

Najaktivniji i najzainteresovaniji za saradnju sa jedinicama lokalne samouprave jesu uspešnija i veća lokalna privredna društva. Najčešće su ova privredna društva osnovana početkom devedesetih. Ona posluju uspešno već dvadesetak godina i njihovi vlasnici i u operativnom smislu upravljaju poslovanjem preduzeća, tj. direktori su privrednih društava. Oni istovremeno, uz velike strane investitore, predstavljaju i najveću šansu za zapošljavanje i otvaranje novih radnih mesta, jer se njihovim razvojem i eventualnom internacionalizacijom najviše može doprineti povećanju zaposlenosti i ekonomskom razvoju lokalne zajednice. U mnogim jedinicama lokalne samouprave u Srbiji postoje udruženja privrednika čije su formiranje inicirali najuspešniji i najaktivniji privrednici, i najčešće je ista grupa privrednika aktivna u udruženjima privrednika, lokalnim savetima za zapošljavanje, socijalno-ekonomski savetima, poslovnim savetima i privrednim komorama. Privredna društva čiji su oni vlasnici, postali su u međuvremenu značajni privredni subjekti na lokalnom nivou, zapošljavaju veliki broj ljudi, doprinos lokalnim budžetima postaje sve veći i najuspešniji privrednici, vlasnici privrednih društava, osećaju potrebu da budu društveno i socijalno aktivni, da njihov uspeh bude prepoznat i cenjen. Istovremeno, u medijima i javnosti najveća pažnja posvećena je stranim investitorima sa kojima oni, najčešće, nemaju dovoljnu komunikaciju i poslovnu saradnju. Nažalost, predstavnici privrede najčešće saradnju sa lokalnom samoupravom vide kao šansu za rešavanje konkretnih poslovnih problema i teško sagledavaju opšte probleme koji prevazilaze granice i potrebe kompanija čiji su vlasnici.

U kontekstu predstavnika privrede moraju se pomenuti i regionalne privredne komore, pogotovo u velikim opštinama, jer u pogledu tradicije one jesu bile mehanizam za zastupanje interesa privrede pred javnim sektorom, tj. lokalnom samoupravom, ali njihova pozicija kao „monopoliste" u oblasti zastupanja interesa privrede više nije aktuelna.

U tom kontekstu, prilikom definisanja predstavnika privrede neophodno je uvažiti interese i potrebe najuspešnijih privrednika, najvećih poslodavaca, stranih investitora, regionalnih privrednih komora (kao institucije koja tradicionalno zastupa interese privrede a čija budućnost i uloga u ovom momentu nisu sasvim jasne), reprezentativnih udruženja privrednika koja su formirana poslednjih godina. Takva situacija realno stvara problem u definisanju predstavnika privrede u okviru kreiranja institucionalnih modela saradnje sa privredom na lokalnom nivou.

Institucionalni oblici saradnje

Upravo kreiranjem novih institucionalnih oblika saradnje na lokalnom nivou, poput poslovnih saveta, mogu se prevazići postojeći problemi i stvoriti uslovi za uspostavljanje i jačanje saradnje na lokalnom nivou. Imajući u vidu sve probleme koje je potrebno prevazići, sigurno je da se radi o procesu i da je potrebna dobra volja i strpljenje svih učesnika.

Poslovni saveti biće različite veličine i strukture u malim, srednjim i velikim opštinama i gradovima, ali modeli komunikacije su univerzalni i opšteprimenljivi. Institucionalni oblici saradnje sa privredom na lokalnom nivou: poslovni saveti, saveti za zapošljavanje, socijalno-ekonomski saveti i organizacione jedinice u okviru lokalne samouprave koje se bave lokalnim ekonomskim razvojem trebalo bi da budu inicijatori i nosioci preporučenih aktivnosti.

7.2. Primeri saradnje sa privredom na lokalnom nivou u Srbiji

Na osnovu istraživanja predstavljenog u Poglavlju 4, izdvojeni su konkretni primeri saradnje sa privredom na lokalnom nivou, sprovedene aktivnosti različitih institucionalnih oblika saradnje sa privredom na lokalnom nivou, ali i neki nestandardni modeli saradnje sa privredom na lokalnom nivou.

7.2.1. Primeri aktivnosti socijalno-ekonomskih saveta u Srbiji

Jedinica lokalne samouprave	Aktivnosti
LESKOVAC	Rešavanje problema socijalnih kategorija stanovništva
	Podrška porodicama iz kategorije socijalno ugroženog stanovništva u domenu zdravstvenih problema, podrške mladima koji se ističu u obrazovanju a koji su iz kategorije socijalno ugroženih porodica
ŠABAC	Analiza primene propisa o bezbednosti i zdravlju na radu
	Podsticaj zapošljavanja
	Podsticaj zapošljavanja osoba sa invaliditetom
	Programi zapošljavanja NSZ
	Programi zapošljavanja koji se finansiraju iz budžeta grada
	Analiza lokalnih komunalnih taksa
	Analiza uslova rada i poštovanja Zakona o radu
	Analiza podataka inspekcije rada
	Analiza neostvarenih prava zaposlenih u privrednim društvima u likvidaciji ili stečaju
	Razvoj socijalnih programa na nivou grada
ARILJE	Stop radu na crno
	Socijalna karta zaposlenih
	Problematika Zemljoradničke zadruge „Arilje“
	Problematika „Fasila“, Arilje
	Socijalna politika za nezbrinuta lica
	Cene komunalnih usluga
	Rad Saveta za zapošljavanje
	Problematika poslovanja AD „Proleter“.
TRGOVIŠTE	Izrada lokalnog akcionog plana za rešavanje socijalnih pitanja
	Inicijativa za izradu strategije razvoja socijalne zaštite opštine Trgovište

RUMA	Inicijativa za smanjenje taksa koje su u nadležnosti lokalne samouprave
	Lokalne komunalne takse, inicijativa za izjednačenje cena za privatna i pravna lica
	Inicijativa da se izvrši revizija poslovanja u JP i da se sagledaju unutrašnje mogućnosti za smanjenje cena
	Razmatrani su zahtevi radnika („Kluza“) socijalno-ekonomski savet im je pružio neophodnu podršku za kompletiranje zahteva za predaju kod Fonda solidarnosti u Beogradu radi isplate minimalnih zarada
	Preporuka za sve poslodavce da se omogući sindikalno organizovanje radi uspostavljanja socijalnog dijaloga na relaciji radnik–poslodavac
	Razmatrani su zahtevi bivših radnika/akcionara PAD „Nova budućnost“, Žarkovac
	Upućen je zahtev Javnoj upravi Ruma da se izvrši kontrola poslodavaca za period 2007–2012.

7.2.2. Primeri aktivnosti lokalnih saveta za zapošljavanje u Srbiji

Lokalni saveti za zapošljavanje u svim gradovima i opštinama u Srbiji sprovodili su aktivnosti koje su jasno definisane pravnim okvirom za osnivanje i rad lokalnih saveta za zapošljavanje i svode se pre svega na izrade i usvajanje lokalnih akcionih planova za zapošljavanje, pripreme i/ili sprovođenje javnih poziva vezanih za organizovanje javnih radova, stručne prakse, zapošljavanje pripravnika i samozapošljavanje.

U nekim jedinicama lokalne samouprave aktivnosti lokalnih saveta za zapošljavanje ipak izlaze iz okvira pripreme i sprovođenja lokalnih akcionih planova za zapošljavanje:

Jedinica lokalne samouprave	Aktivnosti
ŠABAC	Ocena i selekcija zahteva pri sprovođenju različitih programa javnih radova Unapređenje saradnje NSZ i poslodavaca Učešće u tvining projektu Priprema institucija tržišta rada i lokalne samouprave za Evropsku strategiju zapošljavanja
LAZAREVAC	Podrška samozapošljavanju Konkurs za buduće preduzetnike za pokretanje sopstvenog biznisa – najbolja preduzetnička ideja (1.000.000,00 din.)
RUMA	Izrada lokalnog Akcionog plana zapošljavanja sajam zapošljavanja Sprovođenje svih mera aktivne politike zapošljavanja (javni radovi, samozapošljavanje, stručne prakse, pripravnici, obuka nezaposlenih lica) Održavanje redovnih sastanaka sa Unijom poslodavaca, Klubom privrednika i Udruženjem preduzetnika zajedno sa lokalnom samoupravom

7.2.3. Primeri aktivnosti lokalnih saveta za zapošljavanje u Srbiji

Jedinica lokalne samouprave	Veličina jedinice lokalne samouprave	Aktivnosti
BAČ	male jedinice lokalne samouprave do 20.000 stanovnika	Rešavanje problema u oblasti preduzetništva – radno vreme ugostiteljskih objekata (sa ugostiteljima) i utvrđivanje visine naknade za zaštitu i unapređenje zaštite životne sredine Rešavanje problema poljoprivrednika u cilju osnaživanja tog sektora (osnivanjem udruženja poljoprivrednika) i rešavanje tekućih problema u ovom sektoru (donošenje godišnjeg programa zastite uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta, zatim zastupanje poljoprivrednika pred nadležnim institucijama, ministarstvima i sl.)
VLASOTINCE	srednje jedinice lokalne samouprave 20.000–80.000 stanovnika	Preporuka za smanjenje cena u oblasti komunalnih taksa, firmarina, što je i usvojeno
BEOGRAD	velike jedinice lokalne samouprave više od 80.000 stanovnika	Izrada kataloga privrednih i komercijalnih zona grada Beograda Izrada strateških dokumenata u oblasti privrede i poljoprivrede Izrada metodologije za primenu Zakona o JPP Inicijativa za posebne uslove plaćanja nadoknade za uređenje građevinskog zemljišta investitorima

7.2.4. Primeri različitih oblika institucionalne saradnje sa privredom na lokalnom nivou u Srbiji (pored poslovnih saveta, socijalno-ekonomskih saveta i lokalnih saveta za zapošljavanje)

Jedinica lokalne samouprave	Veličina jedinice lokalne samouprave	Aktivnosti
MAJDANPEK	male jedinice lokalne samouprave do 20.000 stanovnika	Fondacija za lokalni ekonomski razvoj opštine Majdanpek Delatnosti Fondacije za lokalni ekonomski razvoj su: • pružanje usluga u izradi biznis planova, • pružanje logističke podrške istima, • informisanje javnosti i pružanje pomoći prilikom realizovanja programa u oblasti privatnog preduzetništva od strane Fonda za razvoj i resornih ministarstava, • informisanje javnosti i pružanje pomoći prilikom realizovanja programa u oblasti poljoprivrede od strane Ministarstva poljoprivrede, • pružanje pomoći oko registrovanja poljoprivrednih gazdinstava kao i sve informacije oko dobijanja povlastica samom registracijom kod Ministarstva poljoprivrede, • pružanje pomoći oko registrovanja privrednih subjekata udruženja, zadruga, kod Agencije za privredne registre, • informisanje i pružanje pomoći privrednim subjektima oko učestvovanja i predstavljanja na sajmovima, • pružanje svih vrsta informacija javnosti iz oblasti preduzetništva oko povećanja šansi za efikasniji ekonomski razvoj.
SOKOBANJA	male jedinice lokalne samouprave do 20.000 stanovnika	Lokalna samouprava je pomogla osnivanje kancelarije Udruženja preduzetnika Lokalna samouprava isplaćuje zaradu tehničkom sekretaru Udruženja.

IVANJICA	srednje jedinice lokalne samouprave 20.000–80.000 stanovnika	U martu 2012. godine na regionalnom nivou (region Raškog i Moravičkog okruga) osnovan je Klub privrednika, a za ogranak Kluba privrednika u opštini Ivanjica lice zaposleno u kancelariji za LER zaduženo je za logističku podršku radu tog ogranka
KANJIŽA	srednje jedinice lokalne samouprave 20.000–80.000 stanovnika	Informacioni centar za razvoj Potiskog regiona osnovan je od strane Skupštine opštine Kanjiža u maju 2005. godine sa zadatkom da pospeši i pomogne razvoj opštine Kanjiže Glavni zadatak je da nevladinim organizacijama, zadrugama, neprofitnim i profitnim organizacijama, kao i svima zainteresovanima pruži pravovremene i korisne informacije o njihovim mogućnostima za razvoj. Ovo se, pre svega, želimo da postignemo praćenjem raspisanih grantova kako domaćih ministarstava, fondova i organizacija, tako i stranih institucija, evropskih fondova za razvoj, i svih ostalih međunarodnih organizacija. Praćenjem interneta i ostalih medija, pronalazimo i izdvajamo grantove/konkurse koji bi mogli da zainteresuju organizacije u našoj sredini. Sve grantove redovno objavljujemo putem baze podataka koja se nalazi na ovoj internet stranici, putem dopisa kao i putem ostalih medija. Jedna od osnovnih aktivnosti, osim savetodavne funkcije i pružanja informacija, jeste i preuzimanje svih poslova pisanja projekata radi dobijanja odgovarajućih grantova u ime subjekata koje za to ovlaste.

INĐIJA	srednje jedinice lokalne samouprave 20.000 – 80.000 stanovnika	Udruženje Klub privrednika opštine Inđija, koje je osnovano radi unapređenja privrednog razvoja opštine Inđija, osnovali su: 1. „Thyssenkrupp materials“ d.o.o., 2. „IGB automotive“ d.o.o., 3. „Terra production“ d.o.o., 4. „Izoterm-plama“ d.o.o., 5. „Farmina pet foods“ d.o.o., 6. „Metal cinkara“ d.o.o., 7. „Osi food solutions Serbia“ d.o.o., 8. „Gasteh“ d.o.o., 9. „Aha plastik“ d.o.o., 10. „Agrounija“ d.o.o., 11. „Tradeunique“ d.o.o., 12. „Agencija za ekonomski razvoj opštine Inđija“ d.o.o. Ciljevi Kluba privrednika opštine Inđija jesu: • unapređenje poslovne saradnje članova Kluba i lokalne zajednice, javnih preduzeća i ustanova u cilju podizanja nivoa efikasnosti rešavanja pitanja od zajedničkog interesa; • unapređenje saradnje i pružanje podrške u realizaciji aktivnosti od opšteg interesa za lokalnu zajednicu u oblasti poboljšanja uslova privređivanja, ekološke zaštite životne sredine, kulture, sporta, školstva, socijalne zaštite i dr.; • unapređenje stručnog usavršavanja svojih članova organizovanjem svih oblika stručnog usavršavanja u oblasti tržišne ekonomije; • podrška lokalnoj zajednici na unapređivanju uslova za privlačenje novih investicija; • unapređenje saradnje sa domaćim i stranim privrednim subjektima i srodnim udruženjima, u skladu sa zakonom i Statutom poslovnog kluba.

SMEDEREVSKA PALANKA	srednje jedinice lokalne samouprave 20.000 – 80.000 stanovnika	Postoji savet za malu privredu. Nadležnosti saveta su donošenje zaključaka, preporuka i mišljenja od važnosti za unapređenje poslovne klime u lokalnoj zajednici i njihovo dostavljanje Skupštini, Veću i predsedniku opštine/ gradonačelniku sa predlogom za preduzimanje odgovarajućih mera.
RUMA	srednje jedinice lokalne samouprave 20.000 – 80.000 stanovnika	Opština Ruma je uspostavila nov način direktne komunikacije sa svojom privredom putem formirane Unije poslodavaca, koja predstavlja rezultat povezivanja Kluba privrednika i Udruženja preduzetnika. Unija poslodavaca počela je sa radom 29. novembra 2012. godine. Na osnovu dogovora svih odborničkih grupa koje su zastupljene u Skupštini opštine Ruma, a na zahtev Unije poslodavaca opštine Ruma i Saveza samostalnih sindikata opštine Ruma, dogovoreno je da predstavnik Unije poslodavaca i predstavnik Samostalnog saveza sindikata mogu prisustvovati sednicama Skupštine opštine Ruma. Oni mogu iznositi svoje mišljenje na sednicama Skupštine u vezi sa skupštinskim odlukama koje bi trebalo da budu usvojene, ali, za razliku od odbornika Skupštine, oni nemaju pravo da učestvuju u glasanju. Ovo je novi način na koji je opština Ruma uspostavila komunikaciju sa svojom privredom i sindikatima, a za razliku od privrednog saveta ono predstavlja direktnu komunikaciju između predstavnika privrede opštine Ruma, predstavnika sindikata i predstavnika kako lokalne pozicije, tako i lokalne opozicije.
LOZNICA	Velike jedinice lokalne samouprave više od 80.000 stanovnika	Fond za razvoj grada Fond ima status pravnog lica Ciljevi i zadaci Fonda su: • obezbeđivanje sredstava i njihovo usmeravanje za unapređenje razvoja poljoprivrede, privrede i preduzetništva u skladu sa programom Fonda; • učešće u planiranju i realizaciji strateških dokumenata i projekata iz oblasti razvoja grada; • učešće u javnim raspravama u procesu donošenja dokumenta iz oblasti razvoja grada i u cilju podizanja kapaciteta povezivanja i jačanja partnerstva javnog, privatnog i civilnog sektora; • pružanje tehničkih i finansijskih usluga predstavnicima privatnog sektora.

BEOGRAD	Velike jedinice lokalne samouprave više od 80.000 stanovnika	U okviru Gradske uprave grada Beograda organizacione jedinice Sekretarijat za privredu i Sekretarijat za poljoprivredu u okviru svojih poslova sarađuju sa privatnim sektorom. Jedan od najvažnijih poslova ovih sekretarijata jeste podsticanje razvoja privrede i poljoprivrede radi poboljšanja privrednog ambijenta. S ciljnim grupama organizuju se sastanci, okrugli stolovi na različite teme a koje su vezane za donošenje akata, predlaganje mera i programa iz nadležnost lokalne samouprave, pokretanje inicijativa za izmenu zakonskih propisa, informisanje o finansiranju programa i projekata čija realizacija utiče na poboljšanje poslovanja i privrednog okruženja. Grad Beograd preko Sekretarijata za privredu i Sekretarijata za poljoprivredu sprovodi i realizuje program podrške koji je usmeren prema privrednim subjektima i individualnim poljoprivrednim proizvođačima u cilju osnivanja i jačanja institucionalnih kapaciteta, proširenja proizvodnih kapaciteta, očuvanja postojećih radnih mesta, zapošljavanja nezaposlenih lica, uvođenja novih standarda, uspostavljanja veće konkurentnosti na tržištu i dr. Pored saradnje navedenih organizacionih jedinica, i druge organizacione jedinice iz Gradske uprave, kao i udruženja privrednika, koja su registrovana na teritoriji grada, aktivno sarađuju sa privatnim sektorom.

7.3. Oblici saradnje sa privredom na lokalnom nivou u svetu – modeli, institucije i njihova uloga

Države su različito uređene, njihove privrede imaju različite strukture, sistem teritorijalnog uređenja je različit, pa su i institucionalni mehanizmi saradnje sa privredom na lokalnom nivou različiti u različitim sistemima.

Imajući u vidu da su srpsko društvo, privreda i sistem teritorijalne organizacije u tranziciji, to se u Srbiji dominantno odigrava kontinuirana „borba" između dva modela saradnje:

- jasne podele nadležnosti i isključive pozicije komorskog sistema kao zvaničnog zastupnika interesa privrede na nacionalnom i lokalnom nivou (bliži modelu primenjenom evropskim zemljama – Nemačkoj, Austriji, Italiji, Holandiji itd.) – posredna saradnja;
- direktne saradnje jedinica lokalne samouprave sa privredom uz kreiranje institucionalnih mehanizama saradnje na lokalnom nivou (dominantno prema modelu Sjedinjenih Američkih Država), uz postojanje manjih sektorskih udruženja privrednika i privrednih komora bez obaveznog članstva, koje posluju po tržišnim principima – direktna saradnja sa privredom.

Posredna saradnja kao oblik saradnje sa privredom na lokalnom nivou

Prvi oblik ima tradiciju u Srbiji, ali je promenom strukture privrede Srbije promenjena uloga Privredne komore Srbije i regionalnih privrednih komora. U velikoj meri mala i srednja preduzeća nisu bila zadovoljna uslugama koje im je komora pružala, komorski sistem nije dovoljno brzo odgovorio promenjenim okolnostima, te je narušen ugled komorskog sistema u Srbiji i kao kruna urušavanja ovog sistema došao je Zakon o privrednim komorama („Službeni glasnik RS", br. 65/2001, 36/2009 i 99/2011 – dr. zakon), kojim je od 1. januara 2013. godine ukinuta obaveza članstva svih registrovanih privrednih društava u privrednim komorama. Ipak, mora se uzeti u obzir da je najveći broj komora iz komorskog sistema Srbije, suočen sa problemom održivosti, izvršio racionalizaciju i reorganizaciju poslovanja i da je kao svoje članove zadržao veliki broj velikih i srednjih privrednih društava, kao i veliki broj stranih kompanija koje posluju u Srbiji a koje dolaze iz zemalja u kojima komorski sistem ima ugled i tradiciji, kao i da su pokušale da prilagode svoje usluge i servise novonastaloj situaciji. Takođe, infrastruktura, logistika i ljudski resursi kojima raspolaže komorski sistem Srbije predstavljaju značajne resurse i zbog toga svakako ih treba koristiti u kontekstu saradnje sa privredom na lokalnom nivou. Takođe, posle poslednjih promena političke elite u Srbiji i promena u rukovodstvu Privredne komore Srbije oseća se zaokret i veća podrška poziciji i ulozi komorskog sistema, što pokazuje i najava donošenja novog Zakona o privrednim komorama.

Direktna saradnja sa privredom

Kako je predmet ovog *Vodiča za poslovne savete* unapređenje saradnje sa privredom na lokalnom nivou kroz osnivanje i rad lokalnih poslovnih saveta, to je drugi navedeni model bliži materiji koja je ovde obrađena.

Naime, uvođenje koncepta lokalnog ekonomskog razvoja kroz izmene Zakona o lokalnoj samoupravi iz 2007. dalo je nove nadležnosti jedinicama lokalne samouprave i nametnulo im obavezu da se bave unapređenjem lokalnog ekonomskog razvoja, da kreiraju organizacione oblike koji će se baviti ovom oblašću u okviru lokalne javne uprave i uspostave

direktnu komunikaciju i saradnju sa privredom na lokalnom nivou. Vredi napomenuti da se ovaj proces u vremenskom horizontu poklapao sa procesom slabljenja organizacije i uticaja komorskog sistema Srbije i donošenjem novog Zakona o privrednim komorama kojim je ukinuto obavezno članstvo u komorama.

U Sjedinjenim Američkim Državama teritorijalna organizacija poznaje tri nivoa administracije: savezni, državni i lokalni nivo. Udruženja privrednika i privredne komore dominantno su organizovane na takav način da prate lokalni teritorijalni nivo organizacije. Članstvo u komorama nije obavezno i one predstavljaju praktično udruženje privrednika koje članicama pruža jasno definisane konsultantske usluge. Jedinice lokalne samouprave, s druge strane, imaju jake organizacione oblike koji se bave lokalnim ekonomskim razvojem i saradnja sa privredom obavlja se direktnom komunikacijom organizacione jedinice sa privatnim sektorom.

Međutim, ključna institucija koja upravlja lokalnim ekonomskim razvojem jeste tzv. Odbor za industrijski razvoj (*Industrial Development Board*). Odbor za industrijski razvoj je pravno lice koje je osnovala jedinica lokalne samouprave zajedno sa ključnim akterima ekonomskog razvoja iz privatnog sektora i npr. Univerzitetom. Organizaciona jedinica jedinice lokalne samouprave koja se bavi lokalnim ekonomskim razvojem predstavlja operativni deo – sekretarijat Odbora za industrijski razvoj, a rukovodilac organizacione jedinice jedinice lokalne samouprave koja se bavi lokalnim ekonomskim razvojem jeste ključni operativac Odbora za industrijski razvoj. Odbor za industrijski razvoj, na predlog svojih članova i potreba lokalne poslovne zajednice koje identifikuje kroz istraživanje stavova lokalne poslovne zajednice, koje sprovodi organizaciona jedinica jedinice lokalne samouprave koja se bavi lokalnim ekonomskim razvojem, definiše svoj godišnji program, koji se finansira iz budžeta jedinice lokalne samouprave i prihoda koje ostvaruje Odbor za industrijski razvoj kao pravno lice. Tokom godina, pravno lice Odbor za industrijski razvoj jedinice lokalne samouprave postaje vlasnik građevinskog zemljišta u industrijskim zonama, zajedno sa jedinicom lokalne samouprave infrastrukturno oprema industrijske zone, kupuje *brownfield* lokacije, osniva inkubatore, zajedno sa Univerzitetom, npr. osniva tehnološke parkove i sl. Odbor za industrijski razvoj finansira i sprovodi, zajedno sa organizacionom jedinicom jedinice lokalne samouprave koja se bavi lokalnim ekonomskim razvojem, programe privlačenja investicija u lokalnu zajednicu, pregovara sa investitorima, definiše programe i subvencije za nove investitore. Članovi Odbora za lokalni ekonomski razvoj su najuspešniji privrednici, menadžeri jedinice lokalne samouprave, predstavnici lokalnih banaka, Univerziteta, tehnološkog parka i sl.

Ključni razlog za ovaj vid organizacije poslova unapređenja lokalnog ekonomskog razvoja leži u činjenici da je jedinicama lokalne samouprave zabranjeno da direktno subvencionišu privredna društva, pa je model kreiranja i sprovođenja politika i mera ekonomskog razvoja zasnovan na saradnji sa privredom i ključnim akterima privrednog razvoja i postojanju lokalnih odbora za industrijski razvoj kao izrazito uspešnog modela institucionalnog modela saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou.

Na bazi iskustva iz Sjedinjenih Američkih Država (dominantno), nakon donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi iz 2007, u Srbiji su u okviru jedinica lokalne samouprave formirane organizacione jedinice koje se bave lokalnim ekonomskim razvojem (najčešće kancelarije za lokalni ekonomski razvoj), i postoje pokušaji za formiranje institucionalnih oblika saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou – privrednih / privredno-ekonomskih / poslovnih saveta.

Imajući u vidu navedeni model, razvoj i buduća uloga institucionalnih oblika saradnje sa privredom na lokalnom nivou – poslovnih saveta mogli bi da se odvijaju u pravcu obavljanja funkcija Odbora za industrijski razvoj jedinica lokalne samouprave u Sjedinjenim Američkim Državama, posebno s obzirom na to da će kroz proces pridruživanja Srbije Evropskoj uniji biti zabranjeno pružanje direktne podrške investitorima i lokalnim kompanijama, dok će potreba za jačanjem lokalnog ekonomskog razvoja biti zadržana na približno istom nivou. Istovremeno, očekuje se održavanje komorskog sistema kao ključnog mehanizma za udruživanje privrede i zastupanje njihovih interesa pred izvršnom i zakonodavnom vlašću i postojanje i osnivanje sektorskih interesnih – programskih udruženja privrednika na regionalnom i lokalnom nivou.

Vodič za poslovne savete

Analiza funkcionalnosti poslovnih saveta odnosno drugih oblika institucionalizovane saradnje sa privatnim sektorom na lokalnom nivou sa preporukama

Izdavač:
Stalna konferencija gradova i opština – Savez gradova i opština Srbije

Za izdavača:
Đorđe Staničić

Autor:
mr Milan Ranđelović

Lektorka:
Jasna Aničić

Dizajn:
Marko Marković

Štampa:
Avantguarde Print

Tiraž:
500

ISBN 978-86-88459-23-5

Izradu ove publikacije pomogla je Kraljevina Švedska u okviru programa „Podrška lokalnim samoupravama u Srbiji u procesu evropskih integracija“. Sadržaj publikacije je isključivo odgovornost Stalne konferencije gradova i opština.

Program PODRŠKA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA U SRBIJI
U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

60 godina
Stalne konferencije gradova i opština
Saveza gradova i opština Srbije

Stalna konferencija
gradova i opština

Savez gradova i opština Srbije

Makedonska 22/VIII
11000 Beograd
Tel: 011 3223 446
Faks: 011 3221 215
e-mail: secretariat@skgo.org

www.skgo.org
euintegracije.skgo.org
www.facebook.com/skgo.sctm
www.twitter.com/skgo_sctm